

HOM

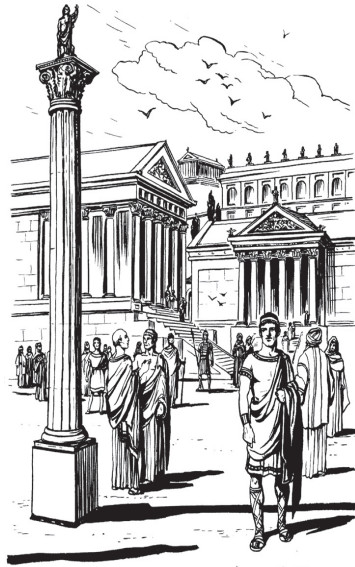
Ze'eg puràg teko paw wanupe

1 ¹Ihe Pawru ihe, amono kar putar ko hepape peme ihe nehe kury. Ihe aiko Zaneruwihawete Zezuz hemiruze'eg romo ihe, hemimono kar romo ihe no. Herexak Tupàn kwehe mehe a'e. Herenoz ma'e iapo kar pà ihewe. — Emume'u heze'eg puràg eho iko purupe nehe, i'i ihewe.

²Kwehe mehe Tupàn umume'u kar uze'eg puràg awa wanupe a'e, uze'eg rehe purumu'e ma'e wanupe a'e. Amo ize'eg imume'u har a'e wà, umuapyk ize'eg pape rehe a'e wà.

³⁻⁴Uze'eg Tupàn ta'yr rehe wà, Zezuz Zaneruwihawete Zanezar rehe uze'eg pà wà. Umuapyk a'e ze'eg pape rehe wà. Zezuz Zaneruwihawete a'e, awa romo uzeapo a'e, Tawi izuapyr romo hekon a'e. Tuwihaw romo Tawi hekon kwehe mehe a'e. Zezuz Zaneruwihaw a'e, azeharomoete Tupàn ta'yr romo hekon a'e. Nuzapo pixik kwaw ikatu 'ym ma'e a'e. Xo ikatuahy ma'e zo uzapo oho iko tuweharupi. Uzemonokatu ikatu 'ym ma'e wi. Umàno. Amo 'ar mehe ukweraw wi umàno re. Nezewe wexak kar ukàgaw teko paw wanupe. Nezewe wexak kar Tupàn ta'yr romo weko haw teko wanupe no. ⁵Ihe Pawru ihe, Tupàn hemuigo kar Zezuz hemimono kar romo a'e. Ta'e Zezuz Zaneruwihawete a'e xe, Tupàn ta'yr romo hekon a'e xe. A'e rupi hemono kar teko nànan a'e. — Emume'u heze'eg teko ywy nàngatu har wanupe nehe, i'i ihewe. A'e rupi amuzeruzar kar teko tete'a ihe wà, Zezuz rehe ihe wà. Aruzar kar Tupàn ze'eg teko tete'a wanupe ihe no. ⁶Pe Hom tawhu pe har uzeruzar ma'e romo peiko pe. Amume'u putar Tupàn ze'eg peme ihe nehe no, ta'e umume'u kar ihewe a'e xe. Tupàn a'e, penenoz iko a'e. — Peiko Zezuz Zaneruwihawete hemiruze'eg romo pe, i'i iko peme.

⁷A'e rupi ko ze'eg amuapyk putar pape rehe ihe nehe kury, peme imono kar pà ihe nehe kury. Pe Hom tawhu pe har pe, Tupàn hemiamutar romo peiko pe. Penenoz iko a'e, ta'e ipurumuigo kar wer penehe wemiruze'eg romo a'e xe. Tupàn zaneru a'e, Zezuz

Zaneruwihawete Zanezar a'e no, tuwe ikatuahy ma'e uzapo peme a'e wà nehe, tuwe pemupytu'u kar ma'e wi pekyze re a'e wà nehe no.

Uze'eg Pawru Tupàn pe a'e kury

⁸Peme heze'eg zanune aze'eg putar Tupàn hezar pe ihe nehe kury, penàenàn ihe nehe kury. Apuner izupe heze'egaw rehe ihe, ta'e Zezuz Zaneruwihawete umàno herekuzar romo a'e xe. Nezewe a'e putar izupe kury. — O Tupàn, amo Hom tawhu pe har a'e wà, uzeruzar katu nerehe a'e wà, a'e izupe. — Nekatuahy, ta'e eremuzeruzar kar nezehe ne wà xe, a'e izupe. — Teko ko ywy rehe har paw rupi a'e wà kury, wenu nerehe wazeruzar katu haw imume'u haw waiko a'e wà kury, a'e izupe. ⁹Aze Tupàn uzapo kar ma'e ihewe nehe, azapo putar ihe nehe, ta'e hepurapo wer hemiapo putar haw rehe azeharomoete ihe xe. Amume'u ze'eg puràg ihe, ta'yr rehe ze'eg puràg ihe. Azeharomoete ko heze'eg ihe. Tupàn ukwaw heremu'em 'ymaw a'e. Tuweharupi hema'enukwaw penehe ihe. Tupàn ukwaw penehe hema'enukwaw paw a'e. ¹⁰Tuweharupi

aze'eg Tupàn pe penehé ihe. Tupàn wenu penehé heze'egaw a'e. Tuweharupi aze'eg nezewe izupe ihe. — Tupàn heru, aze neporomony kar wer herehe a'e pe Hom pe har wapyr nehe, a'e mehe hemono kar pe a'e pe nehe, a'e izupe. **11** Hepurexak wer zepe penehé ihe. Aze apuexak ihe nehe, amume'u putar Tupàn ikatu haw peme ihe nehe. A'e mehe pekàg putar pezeruzar haw rehe nehe no. **12** Ko ma'e rehe hepurumume'u wer peme ihe. — Hekàg wera'u putar penexak mehe ihe nehe no, ta'e pezeruzar haw hepytywà putar a'e nehe xe. A'e rupi pe nehe no. Apupytywà putar ihe nehe no, ta'e pexak putar hezeruzar haw pe nehe no xe.

13 Herywyr wà, tuweharupi hema'enukwaw katu pepyr heho àwàm rehe ihe. Naha kwaw ihe. Ta'e tuweharupi amo ma'e uzeapo a'e xe, hemupyta kar pà xe a'e xe, pepyr hemono kar 'ym pà a'e xe. Hepurumume'u wer zepe Tupàn ze'eg puràg rehe peme ihe. Aze mo apuner imume'u haw rehe peme, a'e mehe mo pezeruzar wera'u mo hehe, a'e mehe mo peruzar mo ize'eg no. Amogwer zutew 'ym uzeruzar ma'e a'e wà no, nezewe uzapo a'e wà no, Tupàn ze'eg heruzar katu pà a'e wà no. **14** Ta'e Tupàn hemono kar teko wyy nànàgatu har nànàn a'e xe. Hemono kar taw pe har wanupe, ka'a pe har wanupe no, ma'e kwaw katu har wanupe, ma'e kwaw katu 'ymar wanupe no. Hemuze'eg kar iko wanaànàgatu a'e. **15** A'e rupi azeharomoete hepurumume'u wer Tupàn ze'eg puràg rehe peme ihe kury.

Uze'eg ze'eg puràg ikàgaw rehe xe a'e kury

16 Nahemaranugar kwaw puruwi Tupàn ze'eg puràg imume'u mehe ihe, ta'e Tupàn ikàgaw a'e xe, ta'e upyro putar teko uzehe uzeruzar ma'e ràm a'e wà nehe xe, tatahu wi a'e wà nehe xe. (Zutew ràgpyy wenu putar ize'eg a'e wà nehe, a'e re zutew 'ym wenu putar a'e wà nehe no.) Tupàn upyro putar wyzài uze'eg rehe uzeruzar ma'e a'e wà nehe. Upyro putar tatahu wi ikatu 'ym ma'e wi a'e wà nehe. **17** Ta'e Tupàn ze'eg kwehe arer nezewe 'i'i a'e xe. — Aze teko uzeruzar herehe a'e wà nehe, ikatu 'ym ma'e iapo 'ymar ài amuigo kar a'e teko heruwa rupi ihe wà nehe. Amuawyze putar hezeupe ihe wà nehe, wamukatu pà hezeupe ihe wà nehe. Aze amuawyze ihe wà nehe, a'e mehe wiko putar hepyr tuweharupi a'e wà nehe, 'i'i Tupàn ze'eg kwehe arer pape rehe imuapyk pyrer.

Uze'eg teko paw wanemiapo kwer ikatu 'ygywer rehe xe a'e kury

18 Teko ko wyy rehe har a'e wà, uzapo ikatu 'ym ma'e oho waiko paw rupi a'e wà, ta'e na'ikatu pixik kwaw a'e wà xe. Tupàn wikwahy ikatu 'ymaw rehe a'e, upuruzukaiv pà iapo har wanupe a'e. Uzeyk putar wanehe nehe. A'e teko a'e wà, nukwaw kwaw ze'eg azeharomoete har a'e wà, nukwaw kar kwaw a'e ze'eg amogwer teko wanupe a'e wà no, ta'e a'e teko nuiko kwaw ikatu ma'e romo a'e wà xe. Tupàn uzeyk putar wanehe nehe. Xikwaw tuwe wanehe izepyk àwàm zane. **19** Tupàn a'e, uzeyk iko teko ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe a'e. Ta'e a'e teko a'e wà xe, upuner Tupàn ikwaw paw rehe a'e wà xe, ta'e Tupàn uzekwaw kar wanupe a'e xe. **20** Izypy mehe Tupàn uzapo wyy a'e. A'e 'ar mehe arer we te ko 'ar rehe kury, teko upuner Tupàn ikatu haw ikwaw paw rehe a'e wà. Teko nuexak kwaw Tupàn a'e wà. Tupàn uzapo wyy a'e, uzapo wyy rehe har a'e wà no. Teko wexak Tupàn hemiapo kwer a'e wà, a'e rupi upuner ikatu haw ikwaw paw rehe a'e wà. Upuner ikàgaw ikwaw paw rehe a'e wà no. Azeharomoete

ikatu a'e. Azeharomoete ikàg a'e. Xixak Tupàn hemiapo kwer zane. A'e rupi zapuner Tupàn ikatu haw ikwaw paw rehe. — Kwa, naxikwaw kwaw Tupàn ikatu haw zane, nazapuner kwaw zane'e haw rehe nehe. **21** Ukwaw zepe teko Tupàn a'e wà. Nuweruzar kwaw wà. Numuwete katu kwaw wà. Numume'u kwaw ikatu haw wà. Nukwaw katu kwaw ma'e azeharomoete har a'e wà. Na'ima'enukwaw kwaw ikatu ma'e rehe wà. Xo ikatu 'ym ma'e rehe zo ima'enukwaw wà. **22** — Uruiko ma'e kwaw katu har romo ure, i'i mua'u waiko uzeupeupe wà. Ma'e kwaw 'ymar romo wanekeon wà. **23** Awezeharupi Tupàn wikuwe a'e. Nukàzým pixik kwaw nehe. A'e teko numuwete kwaw Tupàn a'e wà. Xo Tupàn a'ua'u zo umuwete katu wà. Umuwete awa hagamaw wà. Umuwete katu wiràmiri hagamaw wà no, umuwete katu moz hagamaw wà no.

24 A'e teko he'ò azeharomoete wà, a'e rupi Tupàn nezewe i'i iko wanupe. — Kwa, tuwe uzapo ikatu 'ym ma'e wemiapo putar haw a'e wà nehe, tuwe uzapo uzemumaranugar kar haw uzeupeupe a'e wà nehe no, i'i iko wanupe. **25** Nuzeruzar kwaw Tupàn rehe ze'egaw azeharomoete har rehe a'e wà. Uzeruzar temu'emaw rehe wà. Umuwete katu Tupàn hemiapo kwer wà. Numuwete katu kwaw iapo har wà. Tuwe zaze'egatu Tupàn rehe tuweharupi zane nehe. Azeharomoete.

26 Teko a'e wà, ikatu 'ym ma'e uzapo waiko a'e wà. A'e rupi Tupàn nezewe i'i wanupe a'e. — Tuwe uzapo ikatu 'ym ma'e wemiapo putar haw a'e wà nehe, i'i wanupe. Kuzà a'e wà, noho kwaw umen wapuhe a'e wà no, uker oho amo ae kuzà wapuhe wà, iaiw ma'e iapo pà wapuhe wà. Na'ikatu pixik kwaw nezewe iapo haw Tupàn pe. **27** Awa a'e wà, upytu'u wemireko wapuhe oho re a'e wà. Uputar tetea'u amo ae awa wà, a'e rupi oho wapuhe wà, iaiw ma'e iapo pà wanehe wà. Tupàn uzepyk putar a'e ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe a'e nehe. Uzepyk putar wanehe nehe, ta'e a'e teko numuwete katu kwaw Tupàn a'e wà xe.

28 Agwer teko a'e wà, nuzekaiw kwaw ze'eg azeharomoete har ikwaw paw rehe a'e wà. A'e

rupi Tupàn nezewe i'i iko wanupe a'e. — Tuwe ima'enukwaw ikatu 'ym ma'e rehe a'e wà nehe, i'i iko wanupe. A'e rupi uzapo ikatu 'ym ma'e waiko a'e wà kury. **29** A'e rupi a'e teko a'e wà, ikatu 'ym ma'e paw uzapo waiko a'e wà. Ipurapo wer tuwe ikatu 'ym ma'e rehe wà. Uputar tetea'u ma'e uzeupe wà. Uzyppyrog ikatu 'ym ma'e iapo pà wà, a'e re nupuner kwaw upytu'u haw rehe wà. Uzapo oho waiko tuweharupi wà. Hewyrowyro amogwer wama'e rehe wà. Upuruzuka wà. Uzàmàtry'ym amogwer waiko wà. Hemu'em waiko amogwer wanupe wà. Uzapo e ikatu 'ym ma'e amo wanupe wà. Uze'eg zemuteahy amogwer wanehe wà, wemu'em pà wà. **30** Uze'egaiwete amo wanehe wà. Na'iakatuwawahy kwaw Tupàn rehe wà no. A'e teko uze'eg ahyahu amo pe wà. — Aiko wera'u amogwer wanuwu ihe, i'i uzeupe wà. — Aiko wera'u newi ihe, i'i mua'u amo pe wà no. — Tuweharupi azapo ikatu 'ym ma'e teko ihe, i'i uzeupe wà. — Azapo wi putar amo ikatu 'ym ma'e kutàri ihe nehe kury, pyhewe ihe nehe no, i'i uzeupe wà. Tuweharupi ima'enukwaw amo ikatu 'ym ma'e iapo àwàm rehe wà. Nuweruzar kwaw u ze'eg wà, nuweruzar kwaw uhy ze'eg wà. **31** Nukwaw kwaw ikatu ma'e iapo haw wà, a'e rupi xo ikatu 'ym ma'e zo uzapo oho waiko wà. Nuzapo kwaw ma'e uze'eg rupi wà. Nuzapo kwaw wemimume'u kwer wà. Nuzapo kwaw ikatu ma'e amogwer wanupe wà. Nupurupuhareko kwaw wà. **32** Ukwaw zepe Tupàn ze'eg agwer ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe izepyk àwàm rehe ze'egaw wà. Nezewe rehe we uzapo wera'u a'e ikatu 'ygwer oho waiko wà kury. Ta'e wagaw iapo pà wà xe.

Tupàn uzepyk putar teko wanehe a'e nehe

2 ¹Ne hemyrypar ne, aipo ereze'eg iko amo rehe ne. — Ikatu 'ym ma'e iapo har romo ereiko ne, aipo ere iko izupe. Aze erezapo ikatu 'ym ma'e eho iko amogwer wazàwe nehe, a'e mehe eze'eg zo nezewe amo pe nehe. Aze ereze'eg ikatu 'ym ma'e hemiapo

kwerehe nehe, aze ne a'e rupi katete erezapo ne nehe no, a'e mehe Tupàn uzepyk putar nerehe azeharomoete a'e nehe no. **2** Tupàn uzepyk putar agwer ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe a'e nehe, ta'e a'e ae ikatu a'e xe. Xikwaw ikatu haw. **3** Ne hemyrpaw ne, aze erezapo agwer ikatu 'ym ma'e iko nehe, a'e teko wazàwe nehe, Tupàn uzepyk putar nerehe azeharomoete a'e nehe no, ta'e a'e rupi katete erezapo iko ne xe, a'e teko wazàwe ne xe. **4** Tupàn ikatuahy a'e, a'e rupi nuzepyk kwaw teko ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe tàrityka'i a'e. Iàrew. Nuikwahy kwaw tàrityka'i, iàrew ikwahy haw teko ikatu 'ym ma'e iapo mehe. Aipo nerezekaiw kwaw ikatu haw rehe ne, ikwahy 'ymaw rehe ne. Tupàn ikatuahy a'e. Nezewe i'i iko newe tuweharupi a'e. — Epytu'u ikatu 'ym ma'e iapo re nehe, ezewyr ihewe nehe, ezemumikahy neremiapo kwer rehe nehe, i'i iko newe. Ipurumuzewyr kar wer nerehe uzeupe a'e. **5** Aipo nerezekaiw kwaw ize'eg rehe ne. Aipo nanezewyr wer kwaw izupe. Amo 'ar mehe wexak kar putar wikwahy haw teko wanupe a'e nehe. Azeharomoete umume'u putar ikatu 'ym ma'e wanemiapo kwer nehe, iapo arer wanupe nehe. A'e 'ar mehe Tupàn uzepyk putar nerehe a'e nehe, aze nerezekaiw kwaw ize'eg rehe nehe. Aze eremume'u amogwer ikatu 'ym ma'e wanemiapo kwer iko nehe, a'e mehe uzepyk wera'u putar nerehe nehe. Ta'e neaiw wera'u wanuwi ne xe. **6** Tupàn umekuzar putar teko wanemiapo kwer a'e nehe, pitàitàigatu a'e nehe, ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe uzepyk pà a'e nehe. **7** Amo teko uzapo ikatuahy ma'e oho waiko tuweharupi a'e wà. Nezewe a'e teko i'i waiko Tupàn pe wà. — Emur kar nepuràgaw nekàgaw ihewe nehe, i'i waiko izupe wà. Ikatuahy ma'e uzapo oho waiko tuweharupi wà. — Heremiapo kwer hekuzar emur ihewe nehe, i'i waiko izupe wà. — Hemuigo kar pe nepyr tuweharupi nehe, i'i izupe wà. Azeharomoete, Tupàn umuigo kar putar agwer teko uzepyr a'e wà nehe. **8** Amo teko nuiko kwaw nezewe a'e wà. Nuzapo pixik

kwaw ikatu ma'e wà. Xo wemiapo putar haw zo uzapo oho waiko wà. Uzeamutar katu wà. Oho ze'eg ikatu 'ym ma'e rupi wà. A'e rupi Tupàn wikwahy putar nehe, ipuruzukaiw pà nehe. Uzepyk putar wanehe nehe. **9** Teko ikatu 'ym ma'e iapo har a'e wà nehe, upuraraw putar ma'erahy paw rupi a'e wà nehe. Zutew ràgypy a'e wà nehe, zutew 'ygwer a'e re a'e wà nehe no, upuraraw putar ma'erahy a'e wà nehe, aze ikatu 'ym ma'e uzapo oho waiko a'e wà nehe. **10** Ikatuahy ma'e iapo har nuiko kwaw nezewe a'e wà nehe. Tupàn omono putar upuràgaw ukàgaw wanupe a'e nehe. Umuigo kar putar a'e teko tuwihaw romo uzeake a'e wà nehe. Uzapo putar ikatuahy ma'e wanupe nehe. Umupytu'u kar ma'e wi wakyze re wà nehe no. Zutew ràgypy upyhyk putar hemimur ràw wà nehe. A'e re zutew 'ygwer upyhyk putar wà nehe no, aze ikatuahy ma'e uzapo waiko a'e wà nehe. **11** Ta'e Tupàn a'e nehe xe, uzapo putar ma'e uze'eg rupi katete azeharomoete a'e nehe xe. Aze amo zutew wiko ikatu ma'e iapo har romo nehe, Tupàn uzapo putar ikatu ma'e izupe nehe no. Aze amo zutew 'ym wiko ikatu ma'e iapo har romo nehe, Tupàn uzapo putar ikatu ma'e izupe nehe no. Uzapo putar ikatu ma'e nehe, wызài ikatu ma'e iapo har wanupe nehe. Uzapo putar ikatu 'ym ma'e nehe, wызài ikatu 'ym ma'e iapo har wanupe nehe no.

12 Zutew 'ym a'e wà, nukwaw kwaw Tupàn ze'eg a'e wà, nukwaw kwaw a'e ze'eg Moizez pe imuapyk kar pyrer kwehe arer a'e wà. Tupàn uzepyk putar wanehe nehe, ta'e ikatu 'ym ma'e iapo har romo wanekon a'e wà xe. Zutew a'e wà, ukwaw katu a'e ze'eg kwehe arer a'e wà. Nuzekaiw kwaw hehe wà. Ikatu 'ym ma'e uzapo waiko wà. A'e rupi Tupàn i'i putar nezewe wanupe amo 'ar mehe nehe. — Pekwaw katu heze'eg pe. Napezekaiw kwaw hehe. Pezapo ikatu 'ym ma'e peiko. A'e rupi azepyk wera'u putar penehe ihe nehe, i'i putar wanupe nehe. **13** Aze amo uzapo ma'e a'e ze'eg rupi a'e nehe, ikatu 'ym ma'e iapo 'ym pà a'e nehe, a'e mehe Tupàn umuawyzep putar a'e teko a'e nehe. Umuigo kar putar a'e teko uzepyr tuweharupi nehe. Aze amo wenu a'e

ze'eg imume'u mehe nehe, imugeta mehe nehe, aze nuweruzar kwaw nehe, a'e mehe Tupàn numuawyze kwaw a'e teko zezepyr a'e nehe. Aze weruzar a'e ze'eg a'e wà nehe, xo a'e mehe zo umuawyze putar a'e wà nehe. **14** Zutew 'ym a'e wà, nukwaw kwaw Tupàn ze'eg Moizez pe imuapyk kar pyrer a'e wà. Aze uzapo ikatu ma'e a'e ze'eg rupi wà, Tupàn ze'eg kwaw par zàwenugar romo wanekon a'e wà. **15** Ta'e Tupàn ze'eg a'e xe, wapy'a pe tuz a'e xe. A'e rupi aze ikatu ma'e uzapo a'e wà nehe, uze'eg putar uzeupe nezewe a'e wà nehe. — Ikatu ma'e azapo kwez ihe, i'i putar uzeupe wà nehe, ta'e ukwaw putar wemiapo kwer ikatu haw upy'a pe a'e wà nehe xe. Aze ikatu 'ym ma'e uzapo wà nehe, uze'eg putar uzeupe nezewe a'e wà nehe. — Ikatu 'ym ma'e azapo kwez ihe, i'i putar uzeupe wà nehe. Ta'e ukwaw putar ikatu 'ymaw upy'a pe har wà nehe xe. **16** Amo 'ar mehe Zezuz Zanneruwihawete wiko putar pureruze'eg ma'e romo a'e nehe, ta'e Tupàn nezewe har romo umuigo kar putar a'e nehe xe. Zezuz Zanneruwihawete a'e, umume'u putar ikatu 'ym ma'e iapo awer paw rupi a'e nehe, iapo arer nànan a'e nehe. Ukwaw teko wama'enukwaw pawer paw rupi a'e. Umume'u putar a'e ma'e teko nànan a'e nehe. Ta'e teko ikatu 'ym ma'e rehe ima'enukwaw a'e wà xe.

***Uze'eg zutew wanàmuzgwer
waze'egaw rehe xe a'e kury***

17 Aze'eg putar zutew wanupe ihe nehe kury. — Zutew romo peiko. Pezeapyaka katu ko heze'eg rehe nehe. Nezewe zepe peze tuweharupi amogwer wanupe. — Kwa, aiko zutew romo ihe, akwaw katu Moizez ze'eg kwehe arer ihe no, zepe zepe peiko wanupe. **18** Tupàn uzapo kar ma'e peme a'e. Pekwaw katu zepe Tupàn hemiapo putar haw. Pekwaw zepe ikatu haw hexaxakaw no, ta'e a'e Moizez ze'eg kwehe arer ukwaw kar peme a'e xe.

19 — Kwa, azapo kar putar ikatu ma'e amo wanupe ihe nehe, ikatu ma'e kwaw 'ymar wanupe ihe nehe, zepe zepe peiko pezeupe.

— Amu'e putar teko a'e ze'eg rehe ihe wà nehe, zepe zepe peiko no. **20** — Amu'e putar ma'e kwaw 'ymar ihe wà nehe, zepe zepe peiko no. — Aiko purumu'e ma'e ài kwarer wanupe ihe, zepe zepe peiko no. Pekwaw katu e a'e ze'eg kwehe arer pe, a'e rupi nezewe zepe e peiko pezeupe pe no. — Akwaw katu ma'e paw rupi ihe kury, zepe zepe peiko no. — Akwaw katu ze'eg azeharomoete har paw rupi ihe kury, zepe zepe peiko no. **21** Pemu'e amogwer peiko pe wà. Māràzawe tuwe napezemu'e kwaw pe. — Pemunar zo ma'e rehe pe nehe no ty wà, zepe zepe peiko amo wanupe. — Pe ae peiko ma'e rehe imunar ma'e romo pe, a'e tuwe peme. **22** — Peho zo amo hemireko puhe nehe, amo imen puhe nehe, zepe zepe teko wanupe. — Pe ae peho amo hemireko puhe tuweharupi pe, amo imen puhe tuweharupi pe, a'e peme. — Naheakatuwawahy kwaw tupàn a'ua'u wanehe ihe, zepe zepe wanupe. — Pe ae pemunar ma'e Tupàn hàpuzuhu pupe har rehe pe, a'e peme. **23** — Kwehe mehe Tupàn umur uze'eg heipy wanupe, zepe zepe wanupe. — Pe ae peruzar amo ae ze'eg peho peiko kury. Naperuzar kwaw Tupàn ze'eg kury. A'e rupi napekatu kwaw Tupàn pe kury, a'e peme. **24** Nezewe i'i Tupàn ze'eg pape rehe imuapyk pyrer a'e, peneha a'e. — Pe zutew pe, pekaw katu Tupàn ze'eg pe. Naperuzar kwaw. A'e rupi zutew 'ym uze'eg zemueteahy waiko Tupàn rehe a'e wà, ta'e peiko e hemiruze'eg romo pe xe, ta'e naperuzar kwaw ize'eg pe xe, i'i a'e ze'eg peneha a'e.

25 Kwehe mehe Tupàn i'i nezewe penàmuzgwer wanupe a'e. — Pemonohok kar pepirera'i nehe, heremiruze'eg romo peneko haw hexak kar pà amogwer teko wanupe nehe, i'i wanupe. Ko 'ar rehe peiko penàmuzgwer wazàwe no. Aze peho Tupàn ze'eg rupi nehe, a'e mehe ikatu putar pepirera'i imonohokaw izupe nehe. Aze napeho kwaw ize'eg rupi nehe, a'e mehe na'ikatu kwaw izupe nehe. Aze mo napemonohok iwer mo pepirera'i, a'e mehe mo ikatu wera'u mo izupe, ta'e naperuzar kwaw ize'eg pe xe. **26** Zutew 'ym a'e wà, upirera'i imonohok kar 'ymar a'e

wà, aze weruzar Tupàn ze'eg a'e wà nehe, a'e mehe — Upirera'i imonohok kar har zàwenugar romo wanekon a'e wà, heremiruze'eg romo wanekon a'e wà, i'i putar Tupàn wanupe nehe. **27** A'e rupi zutew 'ym uze'eg putar penehe a'e wà nehe, zutew wanehe a'e wà nehe. — Kwa, ukwaw katu Tupàn ze'eg pape rehe imuapyk pyrer a'e wà. Nuweruzar kwaw wà, i'i putar penehe wà nehe. — Omonohok kar upirera'i Tupàn hemimutar rupi a'e wà, a'e re noho kwaw ize'eg rupi a'e wà, i'i putar penehe wà nehe. A'e zutew 'ym a'e wà, oho waiko ize'eg rupi a'e wà, uzekixi kar 'ym pà a'e wà. Nezewe ikatu Tupàn pe wà. **28-29** Kwehe mehe Tupàn wexaexak zutew a'e wà, wemiruze'eg ipy romo wamuigo kar pà a'e wà. Aze zutew upirera'i omonohok a'e nehe, aze noho kwaw Tupàn ze'eg rupi a'e re nehe, nuiko kwaw hemiruze'egete romo a'e nehe. Aze teko ipy'a ikatu Tupàn pe a'e nehe, aze uzapo Tupàn hemiapo putar haw a'e nehe, a'e mehe hemiruze'egete romo hekon putar a'e nehe. Zutew zàwenugar romo hekon putar nehe. Hemiruze'eg ipy ài hekon putar nehe. Tupàn ze'eg imuapyk pyrer a'e, nuzapo kwaw teko Tupàn hemiruze'eg romo a'e wà. Xo Tekwe Puràg zo umuigo kar putar teko Tupàn hemiruze'eg romo a'e wà nehe. Teko nuiko kwaw a'e Tupàn hemiruze'eg wanehe uze'egatu ma'e romo a'e wà. Tupàn wiko putar wanehe uze'egatu ma'e romo a'e nehe.

3 ¹Aipo zutew ikatu wera'u zutew 'ygwer wanuwi Tupàn huwa rupi a'e wà. Tupàn omonohok kar wapirera'i zutew ipy wanupe a'e, ta'e nezewe haw ikatu izupe a'e xe. ²Azeharomoete ikatu izupe. Ta'e izypy mehe omono uze'eg zutew wanupe a'e xe. — Peruzar heze'eg nehe ty wà, i'i wanupe. ³Aze amo zutew nuweruzar kwaw ize'eg a'e wà, Tupàn nuiko kwaw a'e zutew wazàwe a'e. Aze Tupàn umume'u wemiapo ràm a'e nehe, a'e mehe uzapo putar tuwe a'e ma'e a'e nehe. A'e zutew nuzapo kwaw wemimume'u kwer wà. ⁴Azeharomoete Tupàn uzapo putar tuwe ma'e uze'eg rupi nehe. Teko tetea'u hemu'em

a'e wà. Tupàn uzapo putar ma'e wemimume'u kwer rupi nehe, ta'e nahemu'em pixik kwaw a'e xe. Nezewe i'i ze'eg kwehe arer pape rehe imuapyk pyrer.

- Azeharomoete neze'eg, Tupàn.
- Ikatu 'ym ma'e iapo har romo ereiko ne, aze amo i'i newe nehe, hemu'em ma'e romo hekon putar a'e nehe. Teko ukwaw putar hemu'emaw a'e wà nehe.

5 Nezewe i'i teko a'e wà. — Aze ikatu 'ym ma'e xiapo nehe, a'e mehe teko wexak putar tuwe Tupàn ikatu haw a'e wà nehe, ta'e Tupàn nuzapo pixik kwaw ikatu 'ym ma'e a'e xe, i'i mua'u waiko uzeupeupe wà. — A'e rupi, nuzepyk kwaw zanerehe nehe, ta'e xixak kar ikatu haw zaha amogwer wanupe zane xe, ikatu 'ym ma'e iapo mehe zane xe, i'i a'e teko wà. **6** Peze'eg zo nezewe nehe, a'e peme kury. Na'ikatu pixik kwaw nezewe waze'eg mehe wà. Ta'e Tupàn a'e xe, ikatuahy ma'e uzapo iko a'e xe. A'e rupi upuner putar wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e imume'u haw rehe a'e nehe, a'e ma'e iapo arer wanupe a'e nehe. Upuner wanehe uze'egaw rehe a'e nehe no.

7 Nezewe zepe i'i teko a'e wà. — Aze heremu'em ihe nehe, teko wexak putar Tupàn ikàgaw ipuràgaw a'e wà nehe, ta'e umume'u ze'eg azeharomoete har a'e xe. A'e rupi Tupàn nuzepyk kwaw herehe nehe, ta'e aexak kar ikatu haw teko amogwer wanupe ihe xe, i'i zepe waiko wà. Na'ikatu pixik kwaw nezewe waze'eg mehe a'e wà. **8** Nezewe i'i teko a'e wà. — Xiapo ikatu 'ym ma'e nehe, a'e rupi teko wexak putar Tupàn ikàgaw ipuràgaw a'e wà nehe, i'i zepe waiko wà. — Na'ikatu kwaw nezewe haw iapo mehe Tupàn pe wà, a'e peme kury. Amo teko i'i mua'u herehe wà. — Kwa, Pawru uzapo kar ikatu 'ym ma'e iko zanehe a'e, Tupàn ikatu haw hexak kar pà teko wanupe a'e, i'i mua'u herehe wà. Naze'eg pixik kwaw nezewe ihe. Tupàn uze'eg putar nezewe uze'eg ma'e kwer wanehe a'e nehe. Ta'e ikatu 'ym ma'e romo wanekon a'e wà xe.

**Naheta pixik kwaw ikatu
'ygwer iapo 'ymar wà**

⁹Zutew 'ym uzapo ikatu 'ym ma'e waiko a'e wà. Nupuner kwaw upytu'u haw rehe ikatu 'ym ma'e iapo re wà. Zutew a'e wà no, a'e rupi katete a'e wà no. A'e rupi zutew na'ikatu wera'u kwaw zutew 'ym wanuwi wà, ta'e a'e paw nupuner kwaw ikatu 'ym ma'e iapo re upytu'u haw rehe a'e wà xe. ¹⁰Nezewe i'i Tupàn ze'eg kwehe arer pape rehe inuapyk pyrer.

- Naheta pixik kwaw teko ikatuahy ma'e iapo har a'e wà.
- 11** Naheta pixik kwaw teko iàkàg katu ma'e wà.
Naheta pixik kwaw Tupàn imuwete har wà, ni hekar har wà.
- 12** Teko paw utyryk izuwi wà.
Na'ikatu pixik kwaw wà.
Ni amo nuzapo kwaw ikatu ma'e a'e wà.
- 13** Wazuru nuzawy kwaw teko tym awer inemahy ma'e wà.
Nezewegatete a'e teko waze'eg ikatu 'ym ma'e uhem wazuru wi a'e wà no.
Hemu'em waiko wà, ikatu 'ym ma'e rehe uze'eg pà wà.
Waze'eg nuzawy kwaw mozaiw ipuruxi'u haw wà.
Mozaiw upuruzuka a'e wà.
Nezewegatete a'e teko waze'eg umuaiw teko wazeruzar haw wà, wamupytu'u kar pà wazeruzar ire wà.
- 14** Wazuru tynehem purehe waze'eg zemueteahy haw pupe,
tynehem Tupàn rehe waze'eg zemueteahy haw pupe no.
- 15** Uzemuhaitea'u ma'erahy ipuraraw kar pà purupe wà, puruzuka pà wà no.
- 16** A'e ikatu 'ym ma'e iapo har a'e wà,
uzapo kar ikatu 'ym ma'e ikatu ma'e wanupe a'e wà.
A'e teko umuzemumikahy kar hurywete ma'e a'e wà.
- 17** Nukwaw kwaw zeàmàtyry'ym 'ymaw piar wà.

A'e rupi uzeputupytupyk waiko wà, uzeàmàtyry'ym pà wà.

- 18** Numuwete katu kwaw Tupàn wà,
nukyze kwaw izuwi wà.

19 Kwehe mehe Tupàn umur uze'eg Moizez pe a'e. Moizez umuapyk a'e ze'eg pape rehe a'e. — Emume'u ko ze'eg zutew wanupe nehe, i'i Tupàn izupe. A'e rupi teko paw upuner ize'eg ikwaw paw rehe a'e wà kury. A'e rupi aze teko nuwerezar kwaw ize'eg wà nehe, a'e mehe a'e teko nupuner kwaw nezewe u'e haw rehe wà nehe. — Kwa, nakwaw kwaw Tupàn ze'eg ihe, nupuner kwaw u'e haw rehe wà nehe. A'e rupi amo 'ar mehe Tupàn i'i putar teko nànan a'e nehe. — Pekwaw heze'eg, naperuzar kwaw, a'e rupi azepyk putar penehe ihe nehe kury, i'i putar wanupe nehe. ²⁰Aze mo teko uzapo ikatuahy ma'e paw rupi a'e wà, aze mo nuzapo pixik iwer ikatu 'ym ma'e a'e wà, aze mo oho Tupàn ze'eg rupi azeharomoete a'e wà, a'e mehe mo Tupàn uze'eg nezewe wanupe. — Ikatuahy ma'e romo ereiko ne, i'i mo Tupàn wanupe. (Nuzapo kwaw nezewe a'e. Ta'e naheta pixik kwaw agwer teko ko ywy rehe a'e wà xe. Naheta kwaw ikatu 'ym ma'e iapo 'ymar a'e wà. Teko paw ikatu 'ym ma'e iapo har romo wanekon a'e wà.) Xikwaw Tupàn ze'eg, a'e rupi nezewe za'e zanezeupe. — Azeharomoete zaneremiapo kwer na'ikatu pixik kwaw a'e, za'e zanezeupe. A'e rupi xikwaw ikatu 'ym ma'e iapo har romo zanereko haw zane no.

Tupàn umuawzye teko a'e wà

21-23 Aze teko uzeruzar Zezuz Zaneruwihawete rehe a'e wà nehe, a'e mehe Tupàn uze'eg putar nezewe wanupe a'e nehe. — Ikatu 'ym ma'e iapo pixik 'ymar romo ereiko ihewe kury, i'i Tupàn wanupe a'e nehe. Nuzepyk kwaw wanehe nehe. Tupàn ze'eg kwehe arer a'e, Moizez hemimuapyk kwer a'e, amogwer Tupàn ze'eg imume'u har wanemimuapyk kwer a'e wà no, umume'u zanemuawzye àwàm a'e wà. Ni amo teko nupuner kwaw ze'eg

kwehe arer rupi oho haw rehe tuweharupi a'e wà. Ni amo teko nupuner kwaw ze'eg kwehe arer heruzar katu haw rehe tuweharupi a'e wà. Zezuz umàno zanerekuzaromo a'e. A'e rupi xikwaw ko ma'e zane kury. Aze teko uzeruzar Zezuz rehe a'e wà nehe, a'e mehe — Ikatu 'ym ma'e iapo pixik 'ymar romo ereiko ihewe kury, i'i putar Tupàn wanupe a'e nehe. Tupàn umuawyze putar uzeruzar ma'e paw rupi a'e wà nehe. Umuawyze putar zutew wà nehe. Umuawyze putar zutew 'ym wà nehe no, aze uzeruzar Zezuz rehe a'e wà nehe. **24** Zanepuhareko e a'e, a'e rupi Zeneruwihawete Zezuz umàno zanerekuzaromo a'e. Tupàn uzepyk wa'yr Zezuz rehe a'e, zanerekuzaromo a'e, ikatu 'ym ma'e zaneremiapo kwer rehe a'e. A'e rupi zanepyro ikatu 'ym ma'e wi kury, zanemukatu pà kury. Nuzepyk kwaw zanerehe nehe kury. Zanemuigo kar putar uzepyr tuweharupi nehe no. **25** Tupàn a'e, umur kar wa'yr ko ywy rehe imumàno kar pà a'e. A'e rupi aze teko uzeruzar hehe a'e wà nehe, Tupàn umunàn putar wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e wanuwi a'e nehe. Heharaz putar a'e wanemiapo kwer wi nehe no. Nuzepyk kwaw iapo har wanehe nehe. Umur kar wa'yr ywy rehe a'e, imumàno kar pà teko wanemiapo kwer imunàn pà imekuzar pà a'e. Nezewe iapo mehe wexak kar ukatu haw teko wanupe. Wexak kar purumuawyze àwàm wanupe no. Kwehe mehe Tupàn iàrew wikwahy romo. Nuzepyk kwaw tàrityka'i ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe a'e. — Tuwe rihi, i'i wanupe. — Aze ru'u uzewyr putar ihewe a'e wà nehe, i'i wanupe. **26** Ko 'ar rehe ipurexak kar wer ukatu haw rehe teko wanupe kury. A'e rupi umuawyze teko wanereko uzeupe wà kury, wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e imunàn pà wanuwi kury. Aze teko uzeruzar Zezuz rehe wà nehe, Tupàn umunàn putar wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e wanuwi nehe, wamuawyze pà nehe. Ko 'ar rehe wexak kar purumuawyze haw teko wanupe kury.

27 A'e rupi ni amo teko nupuner kwaw uze'egatu haw rehe uzehe a'e wà nehe. — Ikatuahy ma'e romo aiko ihe, ni'i kwaw uzeupe wà. Ta'e ni amo nupuner kwaw ze'eg kwehe arer heruzar haw rehe a'e wà xe. Tupàn zanemuawyze uzeupe a'e, ta'e zazeruzar ta'yr rehe zane xe. **28** Teko uzeagaw ze'eg kwehe arer heruzar pà a'e wà. Nupuner kwaw wà, a'e rupi nupuner kwaw nezewe haw rehe uzemuawyze kar haw rehe Tupàn pe wà. Aze uzeruzar Zezuz rehe wà nehe, xo a'e mehe zo uzemuawyze kar putar Tupàn pe wà nehe. **29** Nezewe i'i zutew waiko a'e wà. — Tupàn Zanezar romo hekon a'e, nuiko kwaw zutew 'ym wazar romo a'e, i'i mua'u waiko wà. — Nan kwaw pa, a'e peme kury. Tupàn teko paw wazar romo hekon azeharomoete a'e. **30** Tupàn nuzeapo kwaw amo ae ma'e romo zutew 'ym wanupe. Ikatuahy zutew wanupe, ikatuahy zutew 'ym wanupe no. Umuawyze putar teko uzeupe paw rupi katete a'e wà nehe, aze a'e teko uzeruzar ta'yr rehe a'e wà nehe. **31** Teko nupuner kwaw ze'eg kwehe arer heruzar haw rehe a'e wà. Tupàn zanemuawyze uzeupe a'e, ta'e zazeruzar ta'yr rehe zane xe. Aipo xityk putar ze'eg kwehe arer zane nehe. Nan kwaw pa. Aze Tupàn umuawyze teko uzeupe a'e wà nehe, a'e mehe a'e teko uzapo putar Tupàn hemiapo putar haw azeharomoete a'e wà nehe kury.

**Pawru umume'u Àmàrààw
heko awer a'e kury**

4 ¹ Aze'eg putar peme zaneràmuz Àmàrààw rehe ihe kury. Ma'e Àmàrààw uzapo a'e, uzemuawyze kar pà Tupàn pe a'e. **2** Aipo uzemukatu kar wemiapo kwer ikatu haw rehe. Nan kwaw pa. Aze mo nezewe haw uzapo, a'e mehe mo upuner mo uze'egatu haw rehe uzehe a'e wemiapo kwer rehe. Nupuner kwaw nezewe uze'egaw rehe. **3** Nezewe i'i ze'eg kwehe arer pape rehe imuapyk pyrer. — Àmàrààw a'e, uzeruzar Tupàn ze'eg rehe a'e, a'e rupi Tupàn umuawyze Àmàrààw uzeupe a'e. — Ikatuahy ma'e romo ereiko ihewe kury, i'i izupe. **4** Aze teko uma'ereko a'e

wà nehe, upyhyk putar hekuzar a'e wà nehe. Wazar nomono e kwaw temetarer wanupe a'e nehe. Xo wama'ereko mehe zo omono putar temetarer wanupe a'e nehe. Nezewegatete aze mo oho tuweharupi Tupàn ze'eg rupi wà, ikatu 'ym ma'e iapo 'ym pà mo wà, a'e mehe mo uzemuawyze kar mo Tupàn pe wà. **5** Amo teko nezewe i'i a'e wà no. — Kwa, napuner pixik kwaw ikatu ma'e iapo haw rehe ihe nehe, napuner kwaw ikatu 'ym ma'e iapo re hepytu'u haw rehe ihe nehe, i'i uzeupe a'e wà. — A'e rupi azeruzar katu Tupàn rehe ihe, i'i uzeupe wà. Azeharomoete Tupàn umuawyze putar a'e teko uzeupe a'e wà nehe, ta'e uzeruzar hehe a'e wà nehe xe. **6** Kwehe mehe tuwihaw Tawi a'e, uze'eg agwer teko hurywete ma'e wanehe a'e. Hurywete a'e wà, ta'e Tupàn umuawyze a'e teko a'e wà xe. A'e teko nupuner kwaw ma'e iapo haw rehe uzemuawyze kar pà Tupàn pe a'e wà. Uzeruzar hehe wà. **7** Nezewe i'i Tawi ze'eg kwehe arer a'e.

— Aze Tupàn heharaz teko ikatu 'ym ma'e wanemiapo kwer wi a'e nehe, aze umunàn wanuwi a'e nehe, a'e teko hurywete putar a'e wà nehe.

- 8** Aze Tupàn numume'u kwaw teko ikatu 'ym ma'e wanemiapo kwer uzeupe a'e nehe, aze na'ima'enukwaw kwaw hehe a'e nehe, a'e teko hurywete putar a'e wà nehe no.

9 Zutew a'e wà, upirera'i imonohok kar har a'e wà, hurywete nezewe a'e wà. Zutew 'ym a'e wà no, upirera'i imonohok kar 'ymar a'e wà no, hurywete putar a'e wà nehe no, a'e ze'eg heremimume'u kwer henu mehe a'e wà nehe no. Àmàrààw a'e, uzeruzar Tupàn ze'eg rehe a'e, a'e rupi Tupàn umuawyze Àmàrààw uzeupe a'e, a'e kwez peme kury. **10** A'e 'ar mehe Àmàrààw nuiko kwaw upirera'i imonohok kar har romo a'e. Agwer ma'e uzeapo a'e 'ar 'ym mehe we. **11** Xo a'e re omonohok kar a'e. Imonohok 'ym mehe we,

Àmàrààw uzeruzar Tupàn rehe, a'e rupi Tupàn umuawyze uzeupe a'e. — Ikatuahy ma'e romo ereiko heruwa rupi kury, ta'e ezeruzar herehe ne xe, i'i Tupàn izupe. Omonohok kar Àmàrààw upirera'i a'e re a'e, ta'e ipurexak kar wer Tupàn pe uzemuawyze haw rehe teko wanupe a'e xe. A'e rupi Àmàrààw a'e, Tupàn rehe uzeruzar ma'e wanu ài hekon a'e, ta'e izypy mehe uzeruzar hehe a'e xe. Upirera'i imonohok kar har wanu ài hekon a'e no, imonohok kar 'ymar wanu ài hekon a'e no. Aze amo uzeruzar Tupàn rehe a'e wà nehe, aze Tupàn umuawyze a'e teko a'e wà nehe, a'e teko wiko putar Àmàrààw izuapyr ài a'e wà nehe no. **12** Uzekixi kar ma'e wanu ài hekon a'e. Nuiko kwaw wanu romo upirera'i imonohok awer rehe a'e. Uzeruzar Tupàn rehe uzekixi 'ym pà a'e wà. Àmàrààw uzeruzar Tupàn rehe upirera'i imonohok 'ym mehe a'e no. A'e rupi a'e teko wanu ài hekon a'e, zaneru ài hekon a'e no.

Tupàn uzapo putar ikatuahy ma'e teko wanupe a'e nehe, aze uzeruzar hehe a'e wà nehe

13 Nezewe Tupàn i'i Àmàrààw pe a'e. — Amo 'ar mehe ereiko putar ko ywy rehe har wanuwihaw romo nehe. Nezuapyapyr a'e wà nehe no, a'e rupi katete a'e wà nehe no, i'i izupe. — Ikatuahy ma'e erezapo iko ne, a'e rupi urumuigo kar putar ko ywy rehe har wanuwihaw romo ihe nehe kury, ni'i kwaw izupe. Numuigo kar kwaw tuwihaw romo hemiapo kwer hekuzaromo. Xo izeruzar haw rehe zo umuigo kar tuwihaw romo, ta'e umuawyze uzeupe xe. **14** Amo uzeagaw ze'eg kwehe arer heruzar pà wà. Nupuner kwaw wà. A'e rupi Tupàn nuzapo kwaw wemimume'u kwer a'e teko wanupe. Aze mo nezewe hekon, màràzawe tuwe zazeruzar hehe. Nan. Tupàn uzapo putar ikatu ma'e uzeruzar ma'e wanupe nehe, ta'e umume'u tuwe wanupe xe. **15** Aze teko ukwaw Tupàn ze'eg a'e wà nehe, aze nuweruzar kwaw a'e wà nehe, Tupàn ipuruzukaiwi putar wanupe a'e nehe. Uze'eg putar wanehe nehe. Aze mo naheta iwer mo Tupàn ze'eg, aze mo teko

nukwaw iwer mo ikatu ma'e iapo haw wà, aze mo nukwaw iwer mo ikatu 'ym ma'e iapo re upytu'u haw wà, a'e mehe mo Tupàn ni'i iwer mo nezewe a'e. — Nereruzar kwaw heze'eg ne, ni'i iwer mo wanupe. Numume'u iwer mo zaneremiapo kwer ikatu 'ym ma'e zaneve.

16 Tupàn umume'u ko ywy rehe har wanneruze'eg àwàm paw Àmàrààw pe a'e, ta'e Àmàrààw uzeruzar katu hehe a'e xe. A'e rupi izuapyapyr a'e wà, wiko putar ko ywy rehe har wanuwihaw romo a'e wà nehe no. Aze mo amo uzeruzar katu ze'eg kwehe arer rehe a'e wà, a'e mehe mo wiko mo uzeruzar ma'e ài a'e wà, wiko mo Àmàrààw zàwenugar romo a'e wà. Tupàn umur e putar ywy nànnàn uzeruzar ma'e wanupe a'e nehe. Ta'e Àmàrààw zàneru ài hekon zanezeruzar haw rehe a'e xe, zaneve paw rupi a'e xe.

17 Nezewe i'i Tupàn ze'eg kwehe arer pape rehe imuapyk pyrer. Uze'eg Àmàrààw pe. — Urumuigo kar putar teko tetea'u wanu romo ihe nehe, i'i izupe. A'e rupi Tupàn uzapo putar a'e ma'e uze'eg rupi katete a'e nehe, wemimume'u kwer rupi katete a'e nehe. Umuaze putar uze'eg nehe. Tupàn umugweraw kar umàno ma'e kwer a'e wà. Ukwaw Àmàrààw wemimino izexak kar àwàm a'e. A'e rupi Àmàrààw uzeruzar hehe. **18** Àmàrààw wàro Tupàn hemiapo ràw, ta'e uzeruzar katu hehe xe. Ihya'ute hemireko. Nupuner kwaw umemyr haw rehe. Tupàn umume'u ipurumuzàg ràw izupe. A'e rupi Àmàrààw wàro tuwe izexak kar àwàm oho iko a'e, ta'e Tupàn umume'u izupe a'e xe. A'e rupi Àmàrààw wiko uzeruzar ma'e wanu ài a'e, wiko teko tetea'u wanu ài a'e. Nezewe i'i Tupàn ze'eg kwehe arer pape rehe imuapyk pyrer Àmàrààw pe a'e. — Nepurumuzàmuzàg ràw a'e wà nehe, nezuapyapyr a'e wà nehe, heta tetea'u putar newe a'e wà nehe, i'i izupe. **19** Àmàrààw wereko 100 kwarahy a'e 'ar mehe. Tua'u eteahy. Umàno etea'i. Ihya'u eteahy hemireko Xar a'e no. Nupytu'u kwaw Tupàn ze'eg rehe uzeruzar ire a'e wà. **20** Nupytu'u kwaw hehe uzeruzar ire. Nupytu'u kwaw wa'yr ràw imume'u awer rehe

uzeruzar ire. Uzeruzar tuwe hehe a'e, a'e rupi Tupàn umur ukàgaw izupe a'e no. Uze'egatu Tupàn rehe no. **21** Ta'e ukwaw katu Tupàn hemiapo ràw a'e xe, a'e ma'e hemimume'u kwer a'e xe. Amo 'ar mehe uzexak kar ta'yr izupe a'e, Tupàn ze'eg rupi katete a'e. **22** Tupàn umuawyze Àmàrààw uzeupe. Ta'e uzeruzar katu hehe xe, ize'eg rehe xe. **23** Nezewe i'i Tupàn ze'eg pape rehe imuapyk pyrer a'e. — Amuawyze hezeupe ihe, ta'e uzeruzar herehe a'e xe, i'i ze'eg kwehe arer. Uze'eg Àmàrààw rehe. **24** Uze'eg zanehe a'e no. Ta'e zaneumuawyze putar uzeupe a'e nehe xe, ta'e zazeruzar hehe zane nehe xe. Umugweraw kar Zezuz Zanezar imàno re a'e. **25** Zezuz a'e, uzemone uzezuka kar pà zaneremiapo kwer ikatu 'ym ma'e hekuzaromo a'e. Tupàn umugweraw kar Zezuz a'e, zaneumuawyze pà nezewe uzeupe a'e. — Peiko ikatuahy ma'e ài heruwa rupi kury, ta'e pezeruzar Zezuz rehe pe xe, i'i zaneve kury.

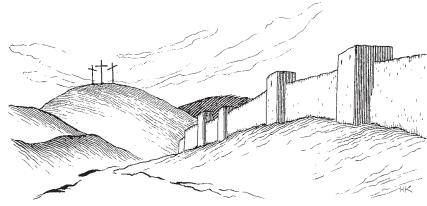
Tupàn zaneumuawyze a'e

5 ¹Ko 'ar rehe Tupàn zaneumuawyze uzeupe a'e kury. A'e rupi nuzepyk kwaw zanehe nehe, ta'e Zezuz Zanezuwihawete Zanezar umàno zanezekuzaromo a'e xe. **2** Zazeruzar katu hehe zane, a'e rupi Tupàn uzapo ikatuahy ma'e zaneve a'e, zaneptywàgatu pà a'e. Zaneumuawyze katu a'e kury, ta'e zaneemukatu iko zanezeruzar haw rehe a'e xe. Amo 'ar mehe nehe, Tupàn umur putar ukàgaw upuràgaw zaneve nehe. Xiàro tuwe imur àwàm nehe. Tuwe zanezuruywete hàro mehe nehe. **3** Xipuraraw ma'erahy zaiko zane kury. Tuwe zanezuruywete ipuraraw mehe nehe. Ta'e xikwaw ko ma'e zane xe. Aze xipuraraw ma'erahy nehe, nazapytu'u kwaw hehe zanezeruzar ire nehe. **4** Aze nazapytu'u kwaw hehe zanezeruzar ire nehe, ma'erahy ipuraraw mehe nehe, a'e mehe Tupàn i'i putar nezewe zaneve a'e nehe. — Herehe uzeruzarete ma'e romo peiko, heremiruze'egete romo peiko, i'i putar zaneve nehe. Aze nezewe i'i zaneve nehe, a'e mehe wàro kar putar ikatu ma'e

wemiapo ràm zanewe nehe no. Xiàro putar a'e ma'e hemiapo ràm nehe no. Ta'e umume'u tuwe zanewe a'e xe. **5** Tupàn uzapo putar ma'e uze'eg rupi wemimume'u kwer rupi azeharomoete a'e nehe, ta'e zaneamutar katu a'e xe. Tekwe Puràg ukwaw kar zaneamutar haw iko zanepy'a pupe a'e. Tupàn umur e Wekwe Puràg zanewe.

6 Izypy mehe xiapo ikatu 'ym ma'e zaiko tuweharupi zane. Nazapuner kwaw zanepytu'u haw rehe iapo re zane, ta'e nazanekàg kwaw a'e 'ar mehe zane xe. Tupàn wexaexak u'ar a'e. A'e 'ar mehe umur kar Zaneruwihawete ko ywy rehe a'e, imumàno kar pà ikatu 'ym ma'e iapo arer wanekuzar romo a'e. **7** Teko na'imàno wer kwaw amo teko ikatuahy ma'e hekuzaromo a'e. Aze ru'u amo imàno wer ikatuahy ma'e iapo har hekuzaromo a'e. Aze mo ikàg a'e, a'e mehe mo uzemomo mo ru'u hekuzaromo uzezuka kar pà a'e. **8** Tupàn zaneamutar tuwe a'e. Wexak kar ukatu haw zanewe a'e, ta'e ikatu 'ym ma'e iapo har romo zanereko mehe we umumàno kar Zaneruwihawete zanerekuzaromo a'e xe. Nazaiko kwaw ikatuahy ma'e romo zane. Nazaiko kwaw ikatu ma'e iapo har romo a'e 'ar mehe zane.

9 Tupàn zanemuawyze uzeupe a'e, ta'e Zezuz Zaneruwihawete umàno zanerekuzaromo a'e xe. Aze mo nazanemuawyze iwer, a'e mehe mo uzepek mo zanerehe. Nuzepyk kwaw zanerehe nehe. **10** Kwehe mehe zaiko Tupàn hemiàmàtyry'ym romo zane. Ko 'ar rehe umyrypar romo zanemuigo kar a'e kury, ta'e ta'yr umàno zanerehe a'e xe. Ukweraw umàno re a'e, wikuwe a'e kury. Nezewegatete zakweraw putar zane nehe no. Zaiko putar Tupàn pyr azeharomoete zane nehe no. **11** Amo ma'e amume'u putar peme ihe kury. Zezuz Zaneruwihawete Zanezar a'e, zanemuigo kar Tupàn imyrypar romo a'e, a'e rupi zanerurywete Zezuz rehe kury, Tupàn rehe kury. Ximume'u wakatuahy haw zaha zaiko purupe zane kury.

Ànàw umàno a'e, Zaneruwihawete Zezuz umàno a'e no

12 Izypy mehe awa ipy a'e, a'e ràgypy uzapo ikatu 'ym ma'e ipy a'e. A'e re umàno a'e, ta'e uzapo ikatu 'ym ma'e a'e xe. (Aze mo nuzapo iwer, a'e mehe mo numàno iwer mo.) A'e rupi teko paw uzapo ikatu 'ym ma'e waiko a'e wà. A'e rupi teko paw umàno a'e wà no. Teko ko 'ar rehe har umàno putar a'e rupi katete a'e wà nehe no. **13** Amo 'ar mehe Tupàn umur uze'eg Moizez pe a'e, ikatu 'ym ma'e iapo 'ymaw ikwaw kar pà teko wanupe a'e. A'e 'ar 'ym mehe we teko nukwaw kwaw Tupàn ze'eg a'e wà. A'e rupi Tupàn ni'i kwaw wanupe. — Pe ikatu 'ym ma'e iapo har romo peiko pe, ni'i kwaw wanupe, ta'e nuwereko kwaw ize'eg opo pe a'e wà xe, ta'e Tupàn numur kwaw uze'eg Moizez pe a'e 'ar mehe we a'e xe. **14** Ànàw heko mehe we teko paw umàno a'e wà. Te Moizez heko mehe teko paw umàno a'e wà no. A'e teko nuzapo kwaw ikatu 'ym ma'e Ànàw ài a'e wà, ta'e nuwata kwaw Tupàn ze'eg rupi a'e wà xe. Uzapo e ikatu 'ym ma'e wà, ize'eg ikwaw 'ym pà wà. Umàno wà no. Ànàw a'e, ur ma'e ràm ài hekon wewer a'e, Zezuz ài hekon wewer a'e. **15** Nuiko kwaw Zezuz zàwegatete a'e. Tupàn umur e Zezuz purupe a'e. Hemimur e kwer uzawy Ànàw ikatu 'ym ma'e hemiapo kwer a'e. Zezuz nuiko kwaw Ànàw ài a'e. Teko tetea'u umàno a'e wà, ta'e Ànàw ràgypy uzapo ikatu 'ym ma'e a'e xe. Tupàn ikatuahy a'e, upurupuhareko katu a'e. Ikatu haw uhua'u wera'u Ànàw katu 'ymaw wi a'e. Zezuz Zaneruwihawete a'e no, upurupuhareko katu a'e no, ikatuahy a'e no. Uzemomo e umàno haw pe zanerehe a'e. Izemomo e awer a'e, uhua'u wera'u Ànàw katu 'ymaw wi a'e. **16** Tupàn umur e wa'yr zanewe a'e. Hemimur e kwer uzawy awa ipy ikatu

'ym ma'e hemiapo kwer. Ànàw uzapo ikatu 'ym ma'e. A'e rupi Tupàn i'i izupe. — Nanekatu kwaw heruwa rupi ne kury ty, i'i izupe. A'e rupi umumàno kar a'e re. Umumàno kar amogwer teko paw wà no. Teko uzapo ikatu 'ym ma'e tetea'u waiko a'e wà, a'e 'ar ipaw ire a'e wà. Te Zezuz tur mehe teko uzapo wi wi ikatu 'ym ma'e oho waiko a'e wà. Tupàn umur e wa'yr zanewe a'e, imumàno kar pà zanerekuzaromo a'e. A'e rupi Tupàn zanemukatu iko uwa rupi kury, zanemuawyze pà uzeupe kury. — Ikatuahy ma'e ài peiko heruwa rupi kury, i'i zanewe kury. **17** Azeharomoete ko heze'eg ihe. Teko tetea'u umàno a'e wà, ta'e pitài awa uzapo ikatu 'ym ma'e a'e xe. Tupàn zanemuawyze uzeupe a'e, ta'e pitài awa a'e xe, Zezuz Zeneruwihawete a'e xe, uzapo ikatuahy ma'e a'e xe. Ikatu wera'u nezewe mehe. Aze Tupàn upuhareko katu teko a'e wà nehe, aze a'e teko uzeupuhareko kar Tupàn pe a'e wà nehe, aze Tupàn umukatu a'e wà nehe, a'e mehe wiko putar pureruze'eg ma'e romo Zeneruwihawete ipyr a'e wà nehe. Wiko putar ipyr tuweharupi wà nehe.

18 Pitài awa uzapo ikatu 'ym ma'e a'e, teko paw wamumàno kar pà a'e. Nezewegatete Zezuz uzapo ikatuahy ma'e a'e, teko paw wamukatu pà a'e, wamuigo kar pà tuweharupi uzeupyr a'e. Tupàn umur ukàgaw zanewe a'e, a'e rupi zapuner ikatu 'ym ma'e wi zanetrykaw rehe zane nehe kury. **19** Pitài awa uhaw Tupàn ze'eg a'e, ikatu 'ym ma'e iapo kar pà teko paw wanupe a'e. Nezewegatete amo ae awa a'e no, weruzar Tupàn ze'eg a'e no, teko paw wamukatu pà wamuawyze kar pà Tupàn pe a'e no.

20 Tupàn omono uze'eg Moizez pe a'e, teko wanupe a'e. A'e rupi teko ukwaw ikatu 'ym ma'e iapo har romo weko haw a'e wà. Uhua'u ikatu 'ym ma'e wanemiapo kwer wà. Uhua'u wera'u Tupàn ikatu haw ipurupuhareko haw wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e wi. **21** Teko ikatu 'ym ma'e iapo re a'e wà, nupuner kwaw umàno àwàm wi uzeupyro haw rehe a'e wà. Tupàn upuhareko katu a'e wà, a'e rupi umukatu uzeupe wà,

uzeupe wamuawyze pà wà. A'e rupi zanemuigo kar putar uzeupyr tuweharupi a'e nehe, ta'e Zezuz Zeneruwihawete Zanezar umàno zanerehe a'e xe.

Zaiko Zeneruwihawete inuromo

6 ¹Tupàn zanepuhareko a'e, a'e rupi uzapo ikatu ma'e iko zanewe a'e. Aipo xiapo wi wi putar ikatu 'ym ma'e zane nehe, Tupàn purupuhareko haw hexak kar pà teko wanupe zane nehe. ²Nan kwaw nezewe. Ta'e zamàno ikatu 'ygwer pupe zanereko mehe zane xe. Aipo zaiko wiwi putar hehe nehe. ³Pekwaw tuwe ko ma'e. Zazemuzahazahak kar zane, ta'e Zezuz Zeneruwihawete nezewe uzapo kar zanewe a'e xe. Zanezemuzahazahak kar mehe zazemono'ono'og inuromo zane. A'e rupi zaiko putar ipyr tuweharupi nehe, tatahu pe zaneho 'ym pà nehe, ta'e umàno zanerekuzaromo a'e xe.

⁴Zanemuzahazahakaw a'e, nuzawy kwaw Zezuz Zeneruwihawete imàno awer a'e, nuzawy kwaw itym awer a'e. Umàno zanerehe a'e. Tupàn ikàg tuwe a'e, a'e rupi umugweraw kar wa'yr imàno re a'e. Nezewegatete zanepytywàgatu putar nehe no. A'e rupi zapuner ikatu 'ym ma'e wi zanetrykaw rehe nehe no. Nezewegatete zanemugweraw putar a'e nehe no, uzeupyr zanemuigo kar pà tuweharupi a'e nehe no.

⁵Zanepyro Zezuz a'e, ta'e umàno zanerehe a'e xe. Zakweraw putar izàwe nehe no, zanezemono'ono'og pà inuromo nehe no. ⁶Xikwaw katu ko ma'e zane. Kwehe mehe ikatu 'ym ma'e xiapo zaiko. Zezuz Zeneruwihawete umàno ywyra kanetar rehe a'e. A'e rupi zapuner ikatu 'ym ma'e iapo re zanepytu'u haw rehe kury. A'e rupi ikatu 'ym ma'e iapo haw nuiko kwaw Zanezar romo a'e nehe kury. ⁷Aze teko umàno a'e wà nehe, a'e mehe nupuner kwaw ikatu 'ym ma'e iapo haw rehe a'e wà nehe. Ta'e umàno ma'e kwer nuzapo pixik kwaw ma'e a'e wà xe. Zezuz umàno zanerehe a'e, a'e rupi ni amo nupuner kwaw ikatu 'ym ma'e iapo kar haw rehe zanewe a'e wà nehe kury. ⁸Aze Zeneruwihawete inuromo umàno ma'e kwer

romo zaiko, a'e rupi zazeruzar hehe zanekweraw pàwàm rehe no. **9** Tupàn umugweraw kar Zaneruwihawete imàno re a'e. Numàno wi pixik kwaw nehe. Ta'e ikàg wera'u màno haw wi a'e xe. Xikwaw imàno 'ym àwàm zane. **10** Umàno zaneremiapo kwer ikatu 'ym ma'e rehe a'e, zaneremiapo ràn rehe a'e no. Pitài haw zo umàno. Numàno wi pixik kwaw nehe kury. Wikuwe kury, Tupàn ikàgaw hexak kar pà purupe kury, hemiapo putar haw iapo pà kury. **11** Nezewe peze pezeupeupe nehe no. — Ikatu 'ym ma'e wi zanepyro a'e. A'e rupi zapuner ikatu 'ym ma'e iapo re zanepytu'u haw rehe zane nehe kury, peze peiko pezeupe nehe kury. — Zaikuwe wi Tupàn inuromo zane. Xiapo hemiapo putar haw. Zaneruwihawete Zezuz inuromo zazemono'ono'og nezewe mehe.

12 Pezewyr zo ikatu 'ym ma'e iapo haw kutyr nehe. Pezypyrog wi zo ikatu 'ym ma'e iapo pà nehe. Pepurapo wer zo ikatu 'ym ma'e rehe nehe. Aze pepurapo wer hehe nehe, pezapo zo nehe. **13** Pepurapo wer zo ni pitài ikatu 'ym ma'e rehe nehe. Pezapo zo ni pitài ikatu 'ym ma'e nehe. Pezemono Tupàn pe nehe. Ta'e umàno ma'e kwer imugweraw pyrer ài peiko xe. Pezemono tuwe izupe nehe. A'e rupi uzapo kar putar wemiapo putar haw ikatuahy ma'e peme a'e nehe kury. **14** Tuwe ikatu 'ym ma'e iapo haw nuiko kwaw pezar ài a'e nehe. Ta'e Tupàn zanepuhareko katu a'e xe, zanemukatu pà a'e xe. A'e rupi ni'i kwaw nezewe zanewe nehe. — Naperuzar kwaw ze'eg kwehe arer, a'e rupi azepek putar penehe ihe nehe kury, ni'i kwaw zanewe nehe, ta'e zanepuhareko katu a'e xe.

Ikatu 'ygwer iapo kar har Zanezar romo hekon kwehe mehe a'e

15 A'e rupi apuranu wi putar penehe ihe kury. — Tupàn nuzepyk kwaw zanerehe a'e nehe. Aipo xiapo wi putar ikatu 'ym ma'e zaha zaiko zane nehe kury, a'e peme kury. Nan kwaw pa. **16** Pekwaw katu ko ma'e. Aze pezemono pezar pe nehe, pezapo putar hemiapo putar haw nehe, napepuner kwaw pehemaw rehe izuwi nehe. Aze ikatu 'ym

ma'e iapo haw uzeapo teko izar romo a'e nehe, a'e mehe a'e teko oho putar tatahu pe a'e nehe. Aze Tupàn a'e teko izar romo hekon a'e nehe, a'e mehe a'e teko uzapo putar hemiapo putar haw a'e nehe, uzemuawyze kar pà izupe nehe. **17** Tupàn ikatuahy zanewe a'e. A'e rupi ximume'u ikatu haw izupe nehe. Amo 'ar rehe ikatu 'ym ma'e iapo haw uzeapo pezar romo a'e. Ko 'ar rehe peho tuwe peiko ze'eg azeharomoete har rupi kury. Peruzar a'e ze'eg peneminu kwer kury. **18** Ikatu 'ygwer wi henuhem pyrer romo peneko mehe Tupàn pemuigo kar uzeupe uma'ereko ma'e romo a'e, ikatu ma'e iapo kar pà peme a'e. **19** Aze'eg teko nezewe peme ihe, ze'eg zawaiw katu 'ym ma'e imume'u pà peme ihe, ta'e napekwaw katu kwaw Tupàn hemiapo putar haw pe xe, ta'e ikatu 'ym ma'e penemiapo kwer nukwaw kar kwaw hemiapo putar haw peme a'e xe. Amo 'ar rehe pezapo wyzài ikatu 'ym ma'e peho peiko. Ko 'ar rehe pezapo wyzài ikatuahy ma'e peho peiko nehe kury, pezemono pà azeharomoete Tupàn pe nehe kury, hemiapo putar haw iapo pà nehe kury.

20 Ikatu 'ym ma'e iapo haw pezar romo izeapo mehe, napezapo kwaw ikatu ma'e pe, Tupàn hemimutar rupi pe. **21** Ikatu 'ym ma'e penemiapo kwer a'e 'ar mehe arer a'e, aipo ikatu peme a'e. Nan kwaw pa. Penemiapo kwer rehe pema'enukwaw mehe pamaranugar Tupàn wi kury. Ikatu 'ym ma'e iapo har umàno putar a'e wà nehe. **22** Ko 'ar rehe Tupàn pepyro peneruwà pezar kwehe arer wi kury, ikatu 'ym ma'e wi kury. Tupàn pezar romo hekon kury. A'e rupi pezapo putar pezar pyahu ma'e hemiapo putar haw nehe kury. Iahykaw rehe peiko putar ipyr tuweharupi nehe. **23** Aze teko uzapo ikatu 'ym ma'e a'e wà nehe, Tupàn uzepek putar wanehe a'e nehe, wanemiapo kwer imekuzar pà a'e nehe. Omono kar putar a'e teko multe uzewi wà nehe, ma'erahy ipuraraw kar pà wanupe azeharomoete wà nehe. Nupytu'u kwaw ipuraraw ire wà nehe. — Umàno putar wà nehe, za'e wanupe. Ta'e waneko àwàm nuzawy kwaw wamàno haw a'e 'ar mehe xe. Aze teko uzeruzar

Zaneruwihawete Zezuz Zanezar rehe wà nehe, uzemona'ono'og putar inuromo wà nehe. Wiko putar tuweharupi ipyr wà nehe. Tupàn umuigo kar putar a'e teko uzepyr a'e wà nehe, ta'e Zezuz umekuzar wanemiapo kwer a'e xe, umàno mehe a'e xe.

Uze'eg zereko haw rehe a'e kury

7¹ Amume'u putar ma'e peme ihe nehe kury. Pekwaw katu putar ko heze'eg àwàm nehe, ta'e pekaw katu Tupàn ze'eg kwehe arer Moizez pe imur pyrer pe xe. Aze teko wikuwe a'e wà, Tupàn weruzar kar a'e ze'eg a'e teko wanupe a'e. Wamàno mehe upytu'u heruzar ire wà.

2— Aze kuzà heta imen a'e, aze imen wikuwe a'e, a'e mehe hemireko romo hekon a'e, i'i a'e ze'eg kwehe arer. — Aze umàno imen izuwi nehe, a'e mehe a'e kuzà nuiko kwaw hemireko romo a'e nehe kury, i'i a'e ze'eg. **3** A'e rupi aze a'e kuzà wereko amo ae awa nehe, umen hekuwe mehe we nehe, a'e mehe nuweruzar kwaw a'e ze'eg kwehe arer nehe. Nezewe haw iapo har uhaw ze'eg kwehe arer wà. Na'ikatu kwaw nezewe haw Tupàn pe. Aze imen umàno izuwi nehe, xo a'e mehe zo imen 'ym ma'e romo hekon putar a'e nehe. A'e rupi aze imen wi nehe, ikatu Tupàn pe nehe. Ta'e imen umàno ma'e kwer a'e kury xe, nuiko kwaw izar romo a'e kury xe.

4 Nezewegatete pe no. Zanezar Zezuz umàno penekuzar romo a'e. A'e rupi peiko umàno ma'e kwer ài. Ikatu 'ym ma'e nuiko kwaw pezar romo kury. Pezeruzar Zezuz rehe, a'e rupi peiko hemiruze'eg romo. A'e rupi a'e ze'eg kwehe arer nuiko kwaw pezar romo a'e kury. A'e rupi nuzapo kar kwaw ma'e peme kury. Zezuz a'e, umàno re ukweraw ma'e kwer a'e, pezar romo hekon a'e kury. A'e rupi pezapo putar ma'e ikatuahy ma'e Tupàn pe nehe, hemimutar rupi nehe. A'e kuzà imen wi ma'e a'e kury, nuweruzar kwaw umen umàno ma'e kwer ze'eg a'e kury. Weruzar umen ipyahu ma'e ze'eg kury. Nezewegatete zane no, naxiruzar kwaw a'e ze'eg kwehe arer zane kury. Xiruzar Zezuz ze'eg kury. **5** Amo 'ar rehe, ikatu 'ym ma'e iapo mehe we,

zanepurapo wer ikatu 'ym ma'e rehe zane, ta'e a'e Tupàn ze'eg Moizez pe imur pyrer umume'u zaneremiapo kwer ikatu 'ymaw zanewe a'e xe. Xiapo a'e ikatu 'ym ma'e zaneremigwaw zanereminu kwer zane. Aze teko uzapo ikatu 'ym ma'e a'e nehe, (aze Tupàn numuawyze kwaw a'e nehe), Tupàn uzepyk putar a'e teko rehe imàno re a'e nehe. (Omono kar putar tatahu pe nehe.) **6** Ko 'ar rehe aze naxiruzar kwaw a'e ze'eg kwehe arer zane nehe, Tupàn nuzepyk kwaw zanerehe a'e nehe. A'e ze'eg heruzar haw a'e, nuzawy kwaw zemunchew paw pe zanereko haw a'e. Zezuz zanepyro a'e zemunchew paw wi, umàno mehe. Kwehe mehe teko weruzar a'e ze'eg a'e wà, ta'e Tupàn umur wanupe a'e xe. Ko 'ar rehe xiapo Tupàn hemiapo putar haw zaha zaiko zane kury, ta'e hekwe zanepy'a pe har zanepytywà iko a'e xe.

Tupàn ze'eg imur pyrer.

Teko wanemiapo kwer ikatu 'ygwer

7 — A'e ze'eg kwehe arer na'ikatu kwaw a'e, aipo za'e putar nehe. Nan kwaw pa. A'e ze'eg ukwaw kar ikatu 'ym ma'e paw ihewe a'e. — Ezapo zo agwer ma'e nehe, i'i ihewe. — Ezemuiroiroahy zo amo ma'e rehe nehe, i'i a'e ze'eg. Aze mo ni'i iwer mo nezewe, a'e mehe aze'eg mo nezewe ihe. Aze azemuiroiroahy nehe, ikatu ma'e romo aiko ihe, a'e mo hezeupe. **8** A'e ze'eg henu mehe aputar tete'a'amo teko ima'e izuwi hezeupe ihe. Azemuiroiroahy wi wi henu mehe ihe. Napytu'u kwaw hezemuiroiroahy re henu mehe ihe. Aze mo a'e ze'eg numume'u iwer mo ikatu 'ymaw ihewe, a'e mehe mo nakwaw iwer mo ihe. **9** Kwehe mehe hekwarer mehe nakwaw kwaw Tupàn ze'eg pape rehe imuapyk pyrer ihe. A'e rupi nazemumikahy kwaw heremiapo kwer rehe. Amo 'ar rehe ainu a'e ze'eg kury. A'e mehe akwaw tuwe ikatu 'ym ma'e heremiapo kwer kury. **10** A'e mehe azemumikahy heremiapo kwer rehe. Aze mo teko weruzar a'e ze'eg a'e wà, a'e mehe mo hurywete mo a'e wà. **11** Ikatu 'ym ma'e azapo iteko ihe. A'e rupi nakwaw katu kwaw ma'e ihe. A'e rupi nezewe a'e hezeupe

ihe. — Tupàn ze'eg kwehe arer hemurywete kar putar a'e nehe, a'e hezeupe. Naherurywete kwaw ihe, ta'e napuner kwaw heruzar haw rehe ihe xe. Azemumikahy ihe, ta'e ikatu 'ym ma'e azapo aha iteko ihe xe. **12** Azeharomoete Tupàn ze'eg imur pyrer ikatuaHy a'e, hemiapo putar haw ikatuaHy a'e no. Tupàn omonokatu uze'eg uzeupe a'e. Azeharomoete ize'eg. IkatuaHy no. **13** Aipo a'e ze'eg ikatuaHy ma'e hemuzemumikahy kar a'e. Nan. Ikatu 'ym ma'e heremiapo kwer hemuzemumikahy kar a'e, zepykaw pe hemono kar pà a'e. Heremiapo kwer ikatu 'ym ma'e hemuzemumikahy kar a'e. A'e rupi akwaw katu ko ma'e ihe kury. Azeharomoete heremiapo kwer ikatu 'ym ma'e iaiw a'e. Akwaw iaiw paw ihe kury.

Heta ikatu 'ygyer iapo kar har hepupe a'e

14 Tekwe Puràg umur a'e ze'eg Moizez pe a'e. A'e rupi Tekwe Puràg zutyka'i umur ukàgaw zanewe a'e, a'e ze'eg heruzar kar pà zanewe a'e. Ihe awa romo aiko ihe, a'e rupi ikatu 'ym ma'e rehe hepurapo wer ihe. Napuner kwaw hepytu'u haw rehe iapo re. **15** Māràzàwe tuwe aiko nezewe. Heruwà. Nazapo kwaw heremiapo putar haw a'e 'ar mehe. Heremiapo putar 'ymaw azapo. Ikatu 'ym ma'e azapo. **16** Nahepurapo wer kwaw ikatu 'ym ma'e rehe. A'e ze'eg kwehe arer a'e, azeharomoete a'e. Akwaw ikatu 'ym ma'e iapo arer romo hereko haw ihe. **17** Ihe nahepurapo wer kwaw ikatu 'ym ma'e rehe ihe. Napuner kwaw hepytu'u haw rehe iapo re. **18** Tupàn ikatu haw nuiko kwaw herehe a'e, ta'e aiko ikatu 'ym ma'e iapo har romo ihe xe. Hepurapo wer zepe ikatuaHy ma'e rehe azeharomoete ihe. Napuner kwaw iapo haw rehe. **19** Nazapo kwaw heremiapo putar haw ihe. Nan. Azapo ikatu 'ym ma'e. Azapo heremiapo putar 'ymaw. **20** Azapo heremiapo putar 'ymaw, ta'e ikatu 'ym ma'e iapo har romo aiko ihe xe, ta'e napuner kwaw hepytu'u haw rehe ihe xe.

21 Tuweharupi aiko nezewe ihe. Ikatu ma'e rehe hepurapo wer mehe napuner kwaw iapo haw rehe. Xo ikatu 'ym ma'e zo azapo.

22 Hepy'a hurywete Tupàn ze'eg imur pyrer henu mehe. **23** Napuner kwaw heruzar haw rehe. Xo ikatu 'ym ma'e zo azapo ihe. Ikatu 'ym ma'e iapo haw a'e, nuzawy kwaw zemunehew paw ihewe a'e. Napuner kwaw hehemaw rehe izuwi. Hezar romo hekon. **24** Aiko uzemumikahy ma'e romo ihe. — Mo hepyro putar ikatu 'ym ma'e heremiapo kwer wi nehe, zepykaw wi nehe, a'e hezeupe. **25** Tupàn ikatuaHy ihewe a'e. Amume'u putar ikatu haw izupe nehe. Ta'e Zezuz Zaneruwihawete Zanezar hepyro putar a'e nehe xe. Hepyro putar ikatu 'ym ma'e wi a'e, tatahu wi a'e. Amume'u wi putar ihe kury. Hepurapo wer zepe ikatu ma'e rehe ihe. Hepureruzar wer zepe Tupàn ze'eg rehe. Napuner kwaw. Azapo wi wi ikatu 'ym ma'e aha teko. Napuner kwaw iapo re hepytu'u haw rehe a'e 'ar mehe.

Zaiko Tupàn Hekwe inuromo

8 **1** Aze teko uzemono'og Zaneruwihawete Zezuz inuromo a'e wà nehe, hehe uzeruzar pà a'e wà nehe, a'e mehe Tupàn nuzepyk kwaw wanehe a'e nehe. **2** Aze teko uzapo ikatu 'ym ma'e wà nehe, umàno putar wà nehe. Aze uzeruzar Zaneruwihawete Zezuz rehe wà nehe, uzemono'og pà inuromo wà nehe, Tekwe Puràg umuigo kar putar a'e teko a'e wà nehe, ikatu 'ym ma'e wi tatahu wi wapyro pà a'e wà nehe. **3** Tupàn ze'eg Moizez pe imono pyrer kwehe arer a'e, nupuner kwaw teko wapyro haw rehe a'e, ta'e ni amo teko nupuner kwaw a'e ze'eg heruzar haw rehe tuweharupi a'e wà xe. A'e rupi Tupàn upyro a'e wà. Umur kar wa'yr ko ywy rehe a'e. Uzeapo awa romo. Hetekwer nuzawy kwaw ikatu 'ym ma'e iapo har retekwer. Umàno ikatu 'ym ma'e zaneremiapo kwer hekuzaromo. A'e rupi zanepyro zaneremiapo kwer ikatu 'ym ma'e wi. A'e rupi a'e ikatu 'ym ma'e iapo haw nuiko kwaw Zanezar romo a'e kury. **4** Tupàn uzapo nezewe a'e. A'e rupi aze teko uzapo Tekwe Puràg hemiapo putar haw a'e wà nehe, aze nuzapo kwaw wemiapo putar haw wà nehe, a'e mehe upuner ze'eg kwehe arer heruzar haw rehe azeharomoete a'e wà

nehe. Upuner ikatu ma'e iapo haw rehe a'e wà nehe. **5** Aze teko oho wemimutar rupi wà nehe, a'e mehe uzapo putar ma'e wemimutar rupi paw rupi wà nehe. Aze teko oho Tekwe Puràg hemimutar rupi wà nehe, a'e mehe uzapo putar ma'e paw rupi hemimutar rupi wà nehe. **6** Wemimutar rupi oho ma'e umàno putar wà nehe, tatahu pe oho pà wà nehe. Tekwe Puràg hemimutar rupi oho ma'e wiko putar Tupàn pyr wà nehe. Hurywete putar wà nehe. Tupàn omono putar waneko haw iahyk 'ym ma'e a'e teko wanupe a'e nehe. Uzapo putar ikatu haw wanupe nehe no. **7** Aze teko uzapo wemiapo putar haw wà nehe, a'e mehe Tupàn iàmàtyry'ymar romo wanekon putar wà nehe, ta'e nuwerezar kwaw ize'eg wà nehe xe, ta'e nupuner kwaw heruzar haw rehe wà nehe xe. **8** Aze teko oho wemimutar rupi wà nehe, nupuner kwaw ikatu ma'e iapo haw rehe Tupàn imurywete kar pà wà nehe.

9 Aze Tupàn Hekwe wiko nerehe nehe, erezapo putar ma'e hemimutar rupi nehe. Nereho kwaw neremimutar rupi nehe. Aze teko nuwereko kwaw Zeneruwihawete hekwe uzehe wà nehe, a'e mehe nuiko kwaw hemiruze'eg romo wà nehe. **10** Neretekwer umàno putar a'e nehe, ta'e ikatu 'ym ma'e iapo har romo ereiko ne xe. Aze Zeneruwihawete neinuromo hekon a'e nehe, a'e mehe Tekwe Puràg nemuigo kar wi putar a'e nehe, nereko haw imukatu pà a'e nehe no. Ta'e Tupàn nemuawyze uzeupe a'e xe. **11** Tupàn Hekwe a'e, umugweraw kar Zezuz imàno re a'e. Aze Tekwe pepyr hekon nehe, pemugweraw kar putar nehe, penetekwer umàno ma'e ràm wamugweraw kar pà nehe, ta'e a'e ae umugweraw kar Zezuz a'e xe.

12 A'e rupi amume'u putar ko ze'eg peme ihe nehe kury, herywyr wà. Zaiko Tupàn hemimutar rupi oho ma'e romo zane nehe ty wà. Zaiko zo zaneremimutar rupi oho ma'e romo zane nehe. **13** Aze peho penemimutar rupi nehe, pemàno putar nehe. Tupàn uzepyk putar peneha a'e nehe. Aze peho Tekwe Puràg hemimutar rupi nehe, ikatu 'ym ma'e iapo re pepytu'u pà nehe, peiko putar Tupàn

pyr tuweharupi nehe, tatahu pe peho 'ym pà nehe. **14** Tupàn Hekwe Puràg hemimutar rupi oho ma'e a'e wà, Tupàn ta'yr romo wanekon a'e wà. **15** Tekwe zanewe Tupàn hemimur kwer a'e, nazanemuigo wi kar kwaw uma'ereko e ma'e zàwenugar romo a'e. Ta'e Tupàn Hekwe napemukyze kar kwaw a'e xe. Pemuigo kar Tupàn ta'yr romo a'e. Umur kar ukàgaw zanewe. A'e rupi zapuner zaneze'egaw rehe Tupàn pe kury. — Papaz, heru romo ereiko ne, za'e putar izupe nehe. **16** Tupàn Hekwe uzemomo'og iko zanerekwe inuromo a'e. — Tupàn purumuzàmuzàg ài peiko kury, i'i iko zanewe kury. **17** Awa umume'u tuwe uma'e paw imono àwàm upurumuzàmuzàg wanupe a'e. Amo 'ar mehe omono putar wanupe nehe. Nezewegatete Tupàn a'e. Umume'u uma'e ikatuahy ma'e zanewe a'e. Zaiko ipurumuzàmuzàg ài zane, a'e rupi xipyhyk putar a'e ma'e imume'u pyrer zane nehe. Umume'u ma'e Zeneruwihawete pe a'e no, imonokatu pà izupe a'e no. Xipyhyk putar a'e ma'e Zeneruwihawete pe imume'u pyrer zane nehe no. Ta'e aze xipuraraw ma'erahy Zeneruwihawete ài nehe, umur putar ukàgaw zanewe a'e nehe no.

Tupàn wexak kar putar ukàgaw upuràgaw zanewe nehe

18 Xipuraraw ma'erahy kwer zaiko ko ywy rehe zanereko mehe zane. Amo 'ar mehe Tupàn wexak kar putar ukàgaw upuràgaw zanewe a'e nehe, ikatuahy ma'e iapo pà zanewe a'e nehe. A'e 'ar mehe zanereharaz putar ma'erahy kwer ko 'ar rehe arer wi azeharomoete zane nehe. **19** Teko Tupàn hemiapo kwer a'e wà, ma'ea'yr Tupàn hemiapo kwer a'e wà no, ma'e Tupàn hemiapo kwer a'e no, paw rupi katete wàrogatu zanerexak àwàm waiko a'e wà. Wàro Tupàn ta'yr zàwenugar romo zanereko haw hexak kar àwàm wà.

20 Kwehe mehe Ànàw uzapo ikatu ma'e a'e. A'e rupi amogwer Tupàn hemiapo kwer a'e wà no. Teko paw a'e wà, ma'ea'yr paw a'e wà no, paw rupi katete na'ikatu kwaw Tupàn pe a'e wà, ta'e Tupàn

uzemumikahy Ànàw rehe a'e xe. A'e ma'e naheko wer kwaw zepe iaiw ma'e romo Tupàn huwa rupi a'e wà. Tupàn ae umume'u wakatu 'ymaw wanuwa rupi a'e. **21** Amo 'ar mehe Tupàn upyro putar a'e iaiw ma'e a'e wà nehe, wamukatu pà a'e wà nehe. Tupàn umukatu putar upurumuzàmuzàg zàwenugar a'e wà nehe, wamuigo kar pà a'e wà nehe, ikatu 'ym ma'e wi wapyro pà a'e wà nehe. Nezewegatete Tupàn upyro putar a'e ma'ea'yr wà nehe no, a'e ma'e paw rupi nehe no. Úpyro putar ikatu 'ymaw wi a'e wà nehe. **22** Kuzà imemyrahy mehe hahy tetea'u izupe. Nezewegatete Tupàn hemiapo kwer paw a'e wà. Teko paw a'e wà, ma'ea'yr paw a'e wà no, uzai'o waiko kuzà imemyrahy ma'e ài a'e wà. **23** Zane zane no, zazai'o zaiko zane no. Ta'e zawaiw katu zanereko haw zanewe no xe. Ta'e xiàro Tupàn ta'yr zàwenugar romo zanemuigo kar àwàm zaiko zane xe. Ta'e xiàro ikatu 'ym ma'e wi zanepyro àwàm zaiko zane no xe. Tupàn umur Wekwe purupe a'e. Hemimur kwer ipy romo hekon a'e. **24** Zanepyro a'e, ta'e xiàro zanereko àwàm ipyr zane xe. Aze mo xixak tuwe a'e zaneremiàro, a'e mehe mo naxiàro iwer mo, ta'e teko nuàro kwaw wemixak kwer a'e wà xe. **25** Aze xiaro ma'e zaneremixak 'ym zane nehe, a'e mehe nazapytu'u kwaw hàro re zane nehe. **26** Tekwe Puràg ur putar zanepy'a pe zanepytywà pà a'e nehe, hàro re zanepytu'u wer mehe a'e nehe. Ta'e naxikwaw kwaw zaneze'egaw Tupàn pe zane xe. Ma'e rehe zaze'eg putar izupe nehe. Ma'e xinoz putar izupe nehe. Naxikwaw kwaw. A'e rupi Tupàn Hekwe Puràg ukwaw kar zanereminoz Tupàn pe a'e, zanerekuzaromo a'e, uze'eg 'ym pà a'e. **27** Tupàn ukwaw teko wapy'a a'e, a'e rupi ukwaw Wekwe ima'enukwaw paw a'e no. Ta'e Tekwe Puràg uze'eg iko Tupàn pe a'e xe, Tupàn hemiruze'eg wanekuzaromo a'e xe. Tupàn hemimutar rupi uze'eg iko nezewe a'e. **28** Aze teko uzamutar katu Tupàn a'e wà nehe, aze Tupàn wenez a'e teko uzeupe a'e wà nehe, wemiapo putar haw iapo kar pà wanupe a'e wà nehe, a'e mehe aze a'e teko upuraraw

ma'erahy kwer a'e wà nehe, Tupàn uzapo putar ikatu ma'e wanupe a'e nehe. Aze nupuraraw kwaw wà nehe, Tupàn nahekyty'ym kwaw nehe. Uzapo putar tuwe ikatu ma'e wanupe nehe no. **29** Kwehe mehe Tupàn zanerexarexak uzeupe a'e. Omonokatu wemixamixak kwer multe ikatu 'ym ma'e wi a'e wà, uzeupe a'e wà. Amo 'ar mehe wiko putar ta'yr ài a'e wà nehe. A'e rupi Tupàn ta'yrete Žezuz a'e, zaneryky'yr ài hekon a'e. Heta tetea'u putar tywyr izupe a'e wà nehe. **30** A'e rupi Tupàn wenez wemimonokatu kwer uzeupe a'e wà kury. Umuzewyr kar uzeupe wà kury, wamuawyze kar pà wà kury. Omono e upuràgaw ukàgaw wanupe no.

Zaneruwihawete Žezuz zaneamutar katu a'e

31 Xinu Tupàn ikatu haw kwez kury, paw rupi kury. A'e rupi za'e nezewe zane kury. Aze Tupàn zaneinuromo hekon nehe, mo uzapo putar ikatu 'ym ma'e zanewe nehe. Aze zaneàmàtyry'ymar uzapo ikatu 'ym ma'e zanewe a'e wà nehe, Tupàn ukwaw putar wanemiapo kwer a'e nehe. Uzepyk putar wanehe amo 'ar mehe nehe. **32** Umur wa'yr imumàno kar pà zanerekuzaromo a'e. Nahekyty'ym kwaw a'e. Umur wa'yr zanewe, a'e rupi umur putar ma'e paw zanewe nehe no. **33** Tupàn zanemuawyze a'e. A'e rupi teko nuze'eg kwaw nezewe zanewe wà nehe. — Ikatu 'ym ma'e iapo har romo wanekon a'e wà, ni'i kwaw zanewe wà nehe. **34** Zaneruwihawete Žezuz umàno zanerehe a'e, ukweraw wi a'e no, Tupàn pyr hekon tuwihawete romo kury. Aze teko uze'eg zemueteahy zanerehe Tupàn pe a'e wà nehe, Žezuz uze'eg putar izupe a'e nehe no, zanekatu haw imume'u pà izupe a'e nehe no, (ta'e zanemukatu a'e xe). **35** Mo umupytu'u kar putar Zaneruwihawete zaneamutar katu re a'e nehe. Ma'erahy puraraw paw wà, zawaiw katu haw wà, zanewe ma'erahy ipuraraw kar haw wà, ma'uhez haw wà, ma'e zanewe heta 'ymaw wà, zanezuka haw rehe ze'egaw wà, zanemàno haw wà. Nan, ni agwer ma'e numupytu'u kar kwaw

Zaneruwihawete zaneamutar katu re a'e wà nehe. **36** Nezewe i'i Tupàn ze'eg kwehe arer pape rehe imuapyk pyrer.

— O Tupàn, uruiko Àràpuhàràn
 ài ure, izuka pyràm ài ure.
 Neàmàtry'yymar ipuruzuka
 wer zepe urerehe a'e wà,
 ta'e uruzeruzar katu nerehe ure xe.
 Urezuka etea'i a'e wà.

37 Nan kwaw pa. Aze ma'erahy xipuraraw nehe, ikatuahy putar zanewe nehe. Amo 'ar mehe Tupàn umekuzar putar zaneremipuraraw kwer a'e nehe, ikatuahy ma'e imur pà zanewe a'e nehe. Uzeyk putar a'e ma'erahy ipuraraw kar har wanehe a'e nehe. Ta'e zaneamutar katu a'e xe. **38** Aze zaikuwe nehe, Zezuz zaneamutar wi wi putar a'e nehe no. Aze zàmàno nehe, zaneamutar wi wi putar nehe no. Tupàn heko haw pe har a'e wà, wanuwihaw ywate har a'e wà no, nupuner kwaw Tupàn imupytu'u kar haw rehe zaneamutar katu re a'e wà. Ma'e ko 'ar rehe har a'e wà, ma'e amo 'ar rehe uzeapo ma'e ràm a'e wà no, nupuner kwaw imupytu'u kar haw rehe zaneamutar ire a'e wà nehe no. **39** Ywate har a'e wà, ywy rehe har a'e wà no, amo ae ma'e Tupàn hemiapo kwer a'e wà no, nupuner pixik kwaw imupytu'u kar haw rehe zaneamutar ire a'e wà nehe, ta'e Zaneruwihawete Zezuz Zanezar rehe zazeruzar zane xe. Zaneamutar katu tuwe a'e.

Uzemumikahy Pawru zutew wanehe a'e

9 **1** Ko heze'eg azeharomoete ihe. Ihe Zaneruwihawete hemiruze'eg romo aiko ihe. Naheremu'em kwaw. Tekwe Puràg hezar romo hekon a'e. Ko heze'eg azeharomoete. Tekwe Puràg umume'u heremu'em 'ymaw a'e no. **2** Azemumikahy tuwe ihe, ta'e heànàm zutew a'e wà xe, nuzeruzar kwaw Zezuz rehe a'e wà xe. **3** Aze mo apuner, a'e mehe mo amuzepyk kar mo Tupàn herehe ihe, wanekuzar romo ihe. A'e rupi mo hemunryk kar mo Zaneruwihawete wi a'e, heànàm wanekuzaromo a'e. Aze ru'u a'e mehe mo uzeruzar mo ru'u a'e wà. **4** Tupàn

hemixamixak kwer romo wanekon a'e wà. Kwehe wiko hemiruze'eg romo wà. Umuigo kar zepe wa'yr ài uzeupe a'e wà. Omono zepe upuràgaw ukàgaw wanupe no. Umume'u zepe ma'e wanupe, uze'eg imono pà wanupe. A'e a'e wà, ukwaw tuwe zepe Tupàn azeharomoete har imuwete katu haw a'e wà. Tupàn umume'u ikatuahy ma'e wemiapo ràm wanupe a'e. **5** Wanàmuzgwer Tupàn hemiruze'eg romo wanekon azeharomoete a'e wà. Zaneruwihawete Zezuz a'e no, waànàm romo hekon a'e no. Tupàn a'e, teko paw wanuwihaw romo hekon a'e. Tuwe teko uze'egatu hehe paw rupi katete a'e wà nehe.

6 — Tupàn nuzapo kwaw wemimume'u kwer a'e nehe, na'e kwaw izupe. Ta'e amo Izaew izuapyapyr nuiko kwaw Tupàn hemixamixak kwer romo a'e wà xe. **7** Amo Àmàrààw izuapyapyr a'e wà, nuiko kwaw Tupàn hemiruze'eg romo a'e wà. Ta'e nezewe i'i Tupàn Àmàrààw pe a'e xe. — Izak nera'yr ipurumuzàmuzàg a'e wà, a'e zutyka'i nezuapyapyrete romo wanekon putar heruwa rupi a'e wà nehe, i'i izupe. — Nera'yr inugwer ipurumuzàmuzàg nuiko kwaw nezuapyapyrete romo heruwa rupi a'e wà nehe, i'i izupe. **8** Amo Àmàrààw izuapyapyr nuiko kwaw Tupàn hemiruze'eg romo a'e wà. Àmàrààw izuapyapyr Tupàn hemimume'u kwer a'e wà, a'e zutyka'i Tupàn hemiruze'eg romo wanekon a'e wà. (-Zutew, za'e wanupe.) **9** Nezewe i'i Tupàn Àmàrààw pe a'e, ta'yr ràm imume'u pà izupe a'e. — Amo 'ar mehe azewyr putar nepyir ihe nehe. Neremireko Xar imemyr putar a'e 'ar mehe a'e nehe, i'i izupe.

10 Izak Àmàrààw ta'yr romo hekon a'e. Tua'u mehe Izak hemireko a'e no. Hemek hemireko her romo a'e. Umuzàg mokoz wa'yr a'e wà. **11-12** Na'e Tupàn i'i izupe. — Nememyr ipy Ezau a'e nehe, wiko putar wywyr hemiruze'eg romo a'e nehe, i'i izupe. Izexak kar 'ym mehe we Tupàn umume'u a'e ma'e izupe a'e. Ta'yr nuzapo kwaw ma'e a'e wà rihi. Nuzapo kwaw ikatu ma'e a'e wà rihi. Nuzapo kwaw ikatu 'ym ma'e a'e wà rihi. — Tywyr uzapo ikatu ma'e a'e, a'e rupi aexak putar heremiruze'egete romo ihe

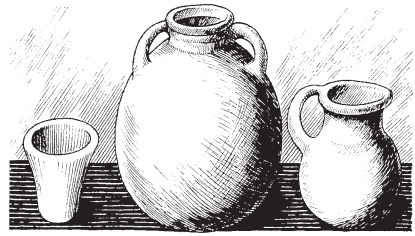
nehe, ni'i kwaw Tupàn izupe. Wexaexak e wemimutar rupi a'e. Tupàn umume'u a'e ma'e kuzà pe a'e. A'e rupi a'e kuzà ukwaw Tupàn hemixak kwer a'e. Ukwaw Tupàn wemimutar rupi hexak awer. Tupàn nuexaexak kwaw wemiruze'eg a'e, hemiapo kwer hexak ire a'e. (Imemyr ipy Ezau her romo a'e. Tywyr Zako her romo a'e.) **13** Nezewe i'i Tupàn ze'eg pape rehe imuapyk pyrer. — Aexak Zako hezeupe ihe. Azamutar katu ihe. Ezau na'ikatu kwaw ihewe, i'i wanupe, wazexak kar 'ym mehe we.

14 Tupàn wexak amo, weityk amo, wexak amo no, weityk amo no. Aipo Tupàn na'ikatu kwaw a'e. Nan. Nazaze'eg kwaw nezewe zane. **15** Nezewe uze'eg Tupàn Moizez pe a'e. — Aze hepurupuhareko wer amo teko rehe ihe nehe, apuhareko putar ihe nehe. Aze nahepurupuhareko wer kwaw amo rehe nehe, napuhareko kwaw nehe. **16** — A'e awa uzapo ikatu ma'e, a'e rupi apuhareko ihe, ni'i kwaw purupe. Upuhareko e amo wemimutar rupi a'e. **17** Kwehe mehe Tupàn uze'eg Ezit pe har wanuwihaw pe. — Tuwihaw romo urumuigo kar kwez ihe, herer ikwaw kar pà teko nànan ihe, i'i izupe. (A'e tuwihaw nuiko kwaw Tupàn hemiruze'eg romo a'e.) **18** Tupàn upuhareko teko a'e wà, wemimutar rupi a'e wà. Aze na'ipurupuhareko wer kwaw amo wanehe nehe, nupuhareko kwaw wà nehe. — Amupytu'u kar putar a'e awa herehe izeruzar ire ihe nehe, aze i'i amo pe nehe, a'e mehe umupytu'u kar putar izeruzar ire nehe.

***Tupàn uze'eg amo wanehe a'e,
upuhareko amo a'e wà nehe no***

19 Peze putar ru'u ihewe nehe. — Mâràzàwe tuwe Tupàn uze'eg putar teko wanehe a'e nehe, aze a'e ae uzawy kar wape wanupe a'e nehe, peze putar ru'u ihewe nehe. — Mo ikàg wera'u Tupàn hemimutar wi a'e, peze putar ru'u ihewe nehe. **20** A'e mehe a'e putar peme kury. Ywy'a nupuranu kwaw wapo arer rehe a'e. — Mâràzàwe tuwe nezewe heapo pe ra'e, ni'i kwaw izupe. — Aipo erepuranu e putar neapo har rehe nehe, a'e peme kury.

21 Ywy'a iapo har uma'ereko ywy rehe wemimutar rupi a'e. Upyhyk ywy. Aze

ipurapo wer pitài ywy'a rehe nehe, uzapo pitài ywy'a nehe. Aze ipurapo wer mokoz ywy'a rehe nehe, uzapo putar mokoz ywy'a nehe. Uzapo amo ywy'a hekuzar katu ma'e. Uzapo amo ae ywy'a hekuzar 'ym ma'e. Wemimutar rupi tuwe uzapo ywy'a.

22 Nezewegatete Tupàn a'e no. Ipurexak kar wer purehe uze'eg rehe teko wanupe a'e, ukàgaw ikwaw kar pà wanupe a'e no. Iàrew tuwe iko purehe uze'eg rehe. Nuzepyk kwaw tàrityka'i wanehe nehe. **23** Ipurexak kar wer ukàg wera'u haw rehe purupe, upuràgaw rehe purupe. Umur e ukàgaw upuràgaw zanewe, ta'e zanepuhareko xe. Zanemukatu, ta'e ipurumur e wer ukàgaw rehe upuràgaw rehe zanewe xe. **24** Ta'e zanerenoz uze'eg rehe. Wenz amo zutew uze'eg wà. Wenz amo zutew 'ym uze'eg wà no. Zaiko heminozgwer romo zane. **25** Nezewe i'i Tupàn ze'eg Ozez pe imuapyk kar pyrer a'e.

— Heremiruze'eg romo peiko kury, a'e putar teko heremiruze'eg 'ym wanupe ihe nehe.

— Heremiamutar romo peiko kury, a'e putar teko heremiamutar 'ym wanupe ihe nehe no.

26 Kwehe mehe nezewe a'e peme ihe no.

— Napeiko kwaw heremiruze'eg romo pe, a'e peme.

A'e ywy rehe nezewe aze'eg putar peme ihe nehe kury.

— Tupàn wikuwe ma'e romo aiko ihe.

Herayr ài herazyr ài peiko kury, a'e putar peme a'e pe ihe nehe.

27 Nezewe i'i Izai Izaew izuapyapyr wanehe a'e.

— Heta tetea'u putar Izaew izuapyapyr a'e wà nehe.
 Waneta haw nuzawy kwaw ywyxig ku'i kwer waneta haw a'e wà nehe.
 Tupàn upyro putar xo màràmaràn zo a'e wà nehe.

28 Ta'e Zanezar uzepyk putar teko tetea'u wanehe a'e nehe xe.
 Tàrityka'i uzepyk putar wanehe a'e 'ar mehe nehe.

29 Uze'eg Izai nezewe a'e.

Zanezar a'e, ywate har paw wazar romo hekon a'e. Aze mo nuezar iwer mo teko ko ywy rehe a'e wà, a'e mehe mo naheta pixik iwer mo teko xe ko 'ar rehe a'e wà.
 Umàno mo paw rupi wà.
 Nezewegatete Xotom tawhu pe har a'e wà, Komor tawhu pe har a'e wà no, Tupàn uzuka a'e pe har paw rupi katete a'e wà, (ta'e ikatu 'ym ma'e iaiw ma'e uzapo oho waiko a'e 'ar mehe a'e wà xe).

Zutew nuzeruzar kwaw ze'eg puràg rehe wà

30 Màràzawe tuwe aipo pa, peze ihewe kury. Tupàn umuawyze zutew 'ym uzehe nuzeruzar ma'e wanereko uzeupe a'e wà kury. Nuzezag kwaw uzemuawyze pà izupe wà.
 31 Zutew a'e wà no, kwehe mehe Tupàn wexaexak wanàmuz a'e. A'e rupi — Tupàn hemixamixak kwer wà, za'e wanupe. Uzeagaw zepe Tupàn ze'eg imur pyrer heruzar pà a'e wà. Uzeagaw zepe uzemuawyze pà izupe wà no. Nupuner kwaw wà. 32 Ta'e xo wazeruzar haw rehe zo Tupàn umuawyze teko uzeupe a'e wà xe. Numuawyze kwaw wanemiapo kwer rehe a'e wà. Zutew na'izeruzar wer kwaw Zezuz rehe wà. Aze teko wata waiko pe rupi wà nehe, aze ita a'e pe hin nehe, aze a'e teko nuexak kwaw a'e ita a'e wà nehe, a'e mehe uzepypi putar hehe u'ar pà a'e wà nehe. Nezewegatete zutew a'e wà no. Na'izeruzar wer kwaw Zezuz rehe wà. A'e rupi Tupàn

uzepyk putar wanehe nehe. 33 Nezewe i'i Tupàn ze'eg pape rehe imuapyk pyrer a'e.

— Amono kar putar amo awa Xiàw wytyr pe ihe nehe (Zeruzarez tawhu pe ihe nehe).
 A'e awa wiko putar itahu ài a'e pe har wanupe nehe.
 A'e ita umu'ar kar putar teko a'e wà nehe.
 Aze teko uzeruzar hehe wà nehe, hurywete putar a'e re wà nehe.

10 ¹Heànàm zutew nuzeruzar kwaw Zezuz rehe a'e wà. A'e rupi Tupàn nupyro kwaw tatahu wi a'e wà nehe. Aputar zepe wapyro àwàm ihe. Tuweharupi aze'eg Tupàn pe wapyro àwàm rehe. ²Iho wer zepe Tupàn hape rupi a'e wà. (Nuzeruzar kwaw Zezuz Tupàn ta'yr rehe wà.) Nukwaw kwaw oho haw wà. ³Ta'e nukwaw kwaw Tupàn ipurumuawyze haw wà xe. Oho zepe wape rupi wà, uzeagaw pà uzemukatu pà nezewe wà. Noho tuwe kwaw Tupàn hape rupi wà, nukwaw kwaw Tupàn purumuawyze haw wà. ⁴Ta'e Tupàn umumaw ze'eg kwehe arer rupi teko iho haw a'e xe. Ko 'ar rehe kury, xo Tupàn ta'yr rehe uzeruzar ma'e zo umuawyze uzeupe wà kury.

Tupàn upyro putar wызài uzehe uzeruzar ma'e a'e wà nehe

⁵Nezewe i'i Moizez a'e, ze'eg kwehe arer rupi oho zepe ma'e wanehe uze'eg pà a'e. — Aze mo teko upuner Tupàn ze'eg heruzar haw rehe a'e wà, iawy 'ym pà a'e wà, a'e mehe ikatu mo Tupàn pe a'e wà, i'i wanupe. ⁶Nezewe i'i a'e ze'eg a'e, uzeruzar haw rehe uzemuawyze ma'e wanehe a'e. — Pezepy'amugeta zo nezewe nehe. Mo uzeupir putar oho ywate nehe, peze zo nehe. Ta'e ko ze'eg nuzawy kwaw Zaneruwihawete ywak wi heruzyw paw a'e xe, i'i a'e ze'eg. ⁷Epuranu zo nezewe nehe. — Mo uwezyw putar oho ywy iwyromo har pe nehe. Ko ze'eg nuzawy kwaw Zaneruwihawete imuzeupir kar haw màno gwer waneko haw wi a'e. ⁸— Pekwaw katu

Tupàn ze'eg. Pemonokatu ize'eg pepy'a pe. Pemugeta tuweharupi no, i'i ze'eg kwehe arer. A'e Tupàn ze'eg a'e ae umume'u Zezuz rehe zanezeruzar àwàm zanewe a'e. Ihe ihe no, amume'u Zezuz rehe ze'egaw aha teko ihe no, teko wanupe ihe no.

— Pezeruzar hehe nehe, a'e aha teko purupe.

9 — Zezuz hezar romo hekon a'e, aze ere nehe, aze erezeruzar Zezuz imugweraw pawer rehe nehe no, Tupàn imugweraw parer romo heko haw rehe nehe no, Tupàn nepyrogatu putar tatahu wi a'e nehe, nemuigo kar pà uzepeyr tuweharupi a'e nehe. 10 Ta'e zazeruzar zanepy'a pe hehe zane xe. A'e rupi Tupàn zanemuawyze a'e. — Azeruzar Zezuz rehe ihe, aze za'e nehe, a'e mehe zanepyro putar a'e nehe. 11 Nezewe i'i ze'eg kwehe arer a'e. — Hehe uzeruzar ma'e ràm nuzemumikahy pixik kwaw hehe uzeruzar haw rehe a'e wà nehe, na'imaranugar pixik kwaw izuwi a'e wà nehe, i'i ze'eg kwehe arer. 12 Tupàn a'e, zutew wazar romo hekon a'e. Zutew 'ym wazar romo hekon a'e no. Teko paw wazar romo hekon a'e. Uzuawyguatu izupe paw rupi a'e wà. Aze amo wenz ma'e izupe a'e nehe, Tupàn uzapo putar ikatuahy ma'e izupe a'e nehe, henoz tar pe a'e nehe. Uzapo putar ikatuahy ma'e uzeruzar ma'e nànan nehe. 13 Nezewe i'i ze'eg imuapyk pyrer. — Aze teko wenz ikatu 'ym ma'e wemiapo kwer imunànan Tupàn pe a'e wà nehe, Tupàn upyrogatu putar a'e teko tatahu wi a'e wà nehe, wamuigo kar pà uzepeyr a'e wà nehe. Upyro putar henoz har paw rupi katete a'e wà nehe.

14 Aze amo nuzeruzar kwaw Zezuz rehe a'e nehe, nupuner kwaw ma'e henoz taw rehe izupe a'e nehe. Aze nuenu pixik kwaw Zezuz rehe ze'eg puràg a'e nehe, nupuner kwaw hehe uzeruzar haw rehe a'e nehe, ta'e nukwaw kwaw a'e ze'eg a'e xe. Aze amo numume'u pixik kwaw a'e ze'eg izupe a'e nehe, nuenu pixik kwaw a'e nehe. 15 Aze Tupàn nomono kar kwaw uze'eg imume'u har ywy nànan a'e wà nehe, aze hemimono kar numume'u kwaw ize'eg teko wanupe a'e wà nehe, ni amo numume'u pixik kwaw a'e

teko wanupe a'e wà nehe. Nezewe i'i Tupàn ze'eg a'e. — Tupàn ze'eg puràg imume'u har wanur haw ikatuahy teko wanupe. Hurywete wanur mehe wà, i'i wanupe.

16 Xo màmàmàn zo uzeruzar ze'eg puràg rehe a'e wà. Kwehe mehe i'i Izai Tupàn pe a'e. — Tupàn, aipo amo teko uzeruzar neze'eg heremimume'u kwer rehe a'e wà. Naexak kwaw amo ihe wà, i'i Izai Tupàn pe a'e. 17 A'e rupi zeruzar haw ur Tupàn ze'eg henu mehe a'e, Tupàn ze'eg Zaneruwihawete rehe ze'egaw ur imume'u har wanuwu a'e no.

18 Apuranu wi putar penehe ihe kury. Aipo zutew nuenu pixik kwaw Zaneruwihawete heko haw imume'u haw a'e wà. Wenu tuwe a'e wà. Nezewe i'i ze'eg kwehe arer a'e.

— Amo umume'u oho ywy

nànan a'e wà,

taw nànan a'e wà no.

Waze'eg uhàuhàz ywy nàngatu

a'e wà no,

taw nàngatu a'e wà no,

i'i ze'eg kwehe arer.

19 Apuranu wi penehe ihe kury. Aipo zutew nukwaw kwaw a'e wà. Moizez ràgypy umume'u Tupàn ze'eg zaneipy wanupe a'e. A'e teko nuiko kwaw pitài awa izuapyapyr romo a'e wà. Nuiko kwaw pezàwe wà. Nezewe i'i a'e ze'eg.

— Ihe Tupàn ihe, apyro putar

amo ae teko ihe wà nehe.

Penewyrowyroahy putar

wanehe pe nehe.

Pepuruzukaiw putar wanupe nehe.

— Kwa, ma'e kwaw 'ymar romo

wanekon a'e wà,

peze putar zepe wanupe nehe,

i'i a'e ze'eg kwehe arer.

20 A'e re Izai umume'u amo Tupàn ze'eg a'e no.

— Ihe Tupàn ihe, teko herekar 'ymar herexak putar a'e wà nehe.

Azexak kar putar herenoz 'ymar

wanupe ihe nehe,

i'i wanupe.

21 Uze'eg Izaew izuapyapyr wanehe no.

— Ihe Tupàn ihe, tuweharupi zepe ainoz Izaew izuapyapyr wamuwà hezeupe ihe wà.

Naheko wer kwaw heremiruze'eg romo a'e wà.

Na'ipurapo wer kwaw heremiapo putar haw rehe wà.

Ipuruzukaiw ihewe wà, i'i ze'eg kwehe arer.

Tupàn upuhareko zutew a'e wà

11 ¹A'e rupi apuranu putar penehe ihe kury. Aipo Tupàn upuir zutew wanuwi a'e. Nan. Ihe zutew romo aiko ihe. Àmàràaw zuapyr romo aiko ihe, Mezàmi zuapyr romo ihe no. ²Tupàn nupuir kwaw zutew wanuwi a'e, nupuir kwaw wemixamixak kwer izypy mehe arer wanuwi a'e. Kwehe mehe Eri uze'eg ahyahy Izaew izuapyapyr wanehe a'e, Tupàn pe uze'eg pà a'e. Pekwaw a'e ze'eg kwehe arer.

³— O Tupàn hezar, i'i izupe. — Zutew uzuka neze'eg imume'u har a'e wà. Weityk ma'ea'yr zuka haw a'e wà no, i'i izupe. — Xo ihe zutyka'i aikuwe ihe, nahezuka kwaw a'e wà rihì. Uzeagaw zepe waiko hezuka pà a'e wà, i'i izupe.

⁴Na'e i'i Tupàn izupe a'e kury. -7.000 teko amonokatu hezeupe ihe wà. Numuwete katu kwaw tupàn a'ua'u Wa'aw her ma'e a'e wà, i'i izupe. — Hemuwete katu a'e wà, i'i izupe.

⁵Nezewegatete ko 'ar rehe no. Tupàn upurupuhareko katu iko a'e. A'e rupi wexaexak wemiruze'eg iko a'e wà. Naheta tetea'u kwaw a'e wà. ⁶Nuexaexak kwaw a'e teko wanemiapo kwer rehe a'e wà. Upuhareko a'e wà, a'e rupi wexaexak wà. Aze mo wexaexak a'e teko wanemiapo kwer rehe wà, a'e mehe mo nuexaexak iwer mo upurupuhareko haw rehe wà.

⁷Izaew izuapyapyr a'e wà, uzeagaw zepe uzemuawzye kar pà Tupàn pe wà. Nuzemuawzye kwaw wà. Tupàn wexaexak amo ae teko a'e wà. A'e zutew 'ym a'e wà, hexaexak pyrer a'e wà, uzemuawzye Tupàn

pe a'e wà. Naheta tetea'u kwaw wà. ⁸Nezewe i'i Tupàn ze'eg imuapyk pyrer a'e.

— Umugeta ze'eg azeharomoete har uzeupe a'e wà.

Nuenu katu kwaw wà, nukwaw kwaw wà.

Uzeapyaka katu imume'u mehe wà.

Nuenu katu kwaw wà, nuweruzar kwaw wà,

i'i a'e ze'eg Izaew izuapyapyr wanehe a'e.

⁹Tuwihaw Tawi i'i nezewe a'e.

— Miar uzezuka oho uzeptyhkwaw pupe, ta'e nuexak kwaw a'e xe.

Nezewegatete zutew a'e wà nehe no.

Nuzeruzar kwaw Tupàn ze'eg

rehe wà nehe.

Tuwe Tupàn uzeptyk wanehe nehe.

¹⁰Ma'e ipuhuz katu ma'e heraha mehe

ipuhuz tuwe teko wanupe.

Nezewegatete zutew a'e wà nehe no,

tuwe upuraraw ma'erahy

a'e wà nehe no,

ta'e noho kwaw Tupàn ze'eg

rupi a'e wà xe.

¹¹Apuranu putar penehe ihe kury. Aipo zutew nupuner pixik kwaw uzewyr haw rehe Tupàn pe a'e wà nehe. Upuner tuwe wà. Uzapo ikatu 'ym ma'e tetea'u waiko a'e wà, a'e rupi Tupàn upyro putar zutew 'ym a'e wà nehe kury. A'e rupi zutew hewyrowyroahy putar zutew 'ym wanehe a'e wà nehe kury. Zutew uzewyr putar ru'u Tupàn pe amo 'ar mehe a'e wà nehe.

¹²Tupàn uzapo ikatua'hy ma'e iko zutew 'ym wanupe kury, ta'e zutew uzapo ikatu 'ym ma'e waiko a'e wà xe. Teko ma'e hereko 'ymar uzemumikahy a'e wà. Nezewegatete zutew uzemumikahy a'e wà no, ta'e Tupàn o'ok ukatu haw wanuwi a'e xe, imono e pà zutew 'ym wanupe a'e xe. Zutew wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e ikatu zutew 'ym wanupe a'e wà. Aze zutew uzewyr Tupàn pe wà nehe, ikatu wera'u putar zutew 'ym wanupe a'e wà nehe.

Tupàn upyro putar zutew 'ym a'e wà nehe

13 Pe zutew 'ym pe, aze'eg putar peme ihe kury. Tupàn hemur kar uze'eg imume'u kar pà zutew 'ym wanupe a'e. Ikatuahy ihewe nezewe mehe a'e. **14** Ta'e nezewe mehe zutew hewyrowyroahy putar penehe a'e wà nehe xe. Aze ru'u amo uzeruzar putar nezewe mehe wà nehe. **15** Tupàn upuir kwez zutew wanuwi. A'e rupi zutew 'ym wiko Tupàn imyrypar romo wà kury. Aze zutew uzewyr Tupàn pe wà nehe, a'e mehe hurywete putar teko paw rupi a'e wà nehe. Tupàn hurywete putar nehe no. Teko imàno mehe ànàm uzemumikahy a'e wà. Aze ukweraw wi nehe, hurywete wi putar wà nehe no. Nezewegatete zane nehe no. Aze zutew uzewyr Tupàn pe wà nehe, zanerurywete putar zane nehe no.

16 Kwehe mehe zutew ipy a'e wà, Tupàn hemixamixak kwer romo wanekon a'e wà. A'e rupi amo 'ar mehe nehe, wazuapyapyr uzewyr putar izupe a'e wà nehe. Aze teko omono e typy'ak Tupàn pe a'e wà, nomono e kwaw ipehewer pixika'i izupe a'e wà. Omono e paw rupi izupe wà. Aze teko omono e ma'e'yw izupe wà, omono e hapo hākāgwer izupe wà no. Nezewegatete zutew a'e wà no. Zutew ipy uzemono izupe a'e wà. Amo 'ar mehe wazuapyapyr uzemono putar izupe a'e wà nehe no. **17** Zutew a'e wà, ma'ywa 'yw ài wanekon a'e wà. Amo hākà upen. A'e rupi izar omomog amo ae ma'ywa 'yw hākà a'e ma'ywa 'yw rehe a'e. Pe zutew 'ym pe, amo ae ma'ywa 'yw ài peiko pe. Tupàn pemog ma'ywa 'yw izypy mehe arer rehe a'e kury. Nezewegatete pepyhyk putar a'e ma'e zutew wanupe imur pyràm nehe no. **18** A'e rupi peze'eg zemueteahy zo a'e hākà upen ma'e kwer wanehe nehe. Ta'e hākà ài peiko pe no xe. Hākà nomono kwaw ukāgaw hapo pe a'e. Nan. Hapo umur ukāgaw wākà pe a'e.

19 Peze zo nehe, — Kwa, Tupàn omonohok a'e hākà a'e, ta'e iporomomog wer zanerehe ma'ywa'yw rehe a'e xe, a'e hākà hekuzaromo a'e xe, peze zo nehe. **20** Zutew nuzeruzar kwaw hehe a'e wà, a'e rupi Tupàn omonohok waneityk pà ma'ywa'yw hākà ài a'e wà. Pezeruzar katu peiko pe, a'e rupi pepyta peiko

a'e pe ma'ywa 'yw rehe pe kury. — Zaiko wera'u zutew wanuwi, peze zo pezeupe nehe. — Pekyze katu Tupàn wi nehe, a'e peme ihe kury. (Aze pepytu'u pezeruzar ire nehe, penicityk putar a'e nehe no.) **21** Tupàn omonohok zutew ma'ywa 'y wi hākà ài a'e wà. Zutew 'ym a'e wà nehe no, aze upytu'u uzeruzar ire a'e wà nehe, a'e mehe Tupàn omonohok putar a'e zutew 'ym a'e wà nehe no, hākà ài a'e wà nehe no. **22** Nezewe xixak Tupàn ipurupuhareko haw zane kury. Xixak purehe izepykaw no. Uzepyk iko uzeruzar 'ym ma'e wanehe a'e. Pepuhareko a'e. Ikatuahy peme a'e, ta'e pepuhareko a'e xe. Aze upytu'u pepuhareko re nehe, pemonohok putar ma'ywa 'yw wi nehe no. **23** Aze zutew uzeruzar wi hehe a'e wà nehe, Tupàn omomog wi putar ma'ywa 'yw rehe a'e wà nehe. Ta'e Tupàn upuner zutew wamomog wi haw rehe a'e ma'ywa 'yw rehe a'e wà nehe no xe, wemiruze'eg romo wamuigo kar wi pà a'e wà nehe no xe. **24** Pe zutew 'ym pe, peiko amo ae ma'ywa 'yw iro ma'e hākà ài pe. Tupàn pemonohok kwez a'e ma'ywa'yw wi a'e kury. Pemomog kwez ma'ywa 'yw ikatu ma'e rehe kury. Omonohok zutew ma'ywa 'yw ikatu ma'e wi wà. Nazawaiw kwaw wamomog wi haw nehe. Tupàn upuner wyzài ma'e iapo haw rehe a'e.

Tupàn upuhareko teko paw rupi a'e wà

25 Amume'u putar amo ze'eg ikwaw pyr 'ym peme ihe kury, herywyr wà. Henu mehe napeze kwaw nezewe nehe. — Urukwaw katu ma'e paw rupi ure, napeze kwaw nehe. Ai'aw heze'eg ihe kury. — Amo 'ar mehe zutew uzewyr putar Tupàn pe a'e wà nehe, hehe uzeruzar wi pà a'e wà nehe. Tupàn upapar zutew 'ym uzeruzar ma'e wanereko a'e wà. Uzeruzar ma'e ràm waneta haw ihyk mehe, Tupàn umuzewyr kar putar zutew uzeupe a'e wà nehe. **26** Nezewe Tupàn upyro putar zutew a'e wà nehe. Nezewe i'i Tupàn ze'eg pape rehe imuapyk pyrer.

— Zanepyro har ur putar Xiàw wi a'e nehe.

O'ok putar ikatu 'ym ma'e paw
Zako izuapyapyr wanuwi nehe.

- 27 A'e 'ar mehe azapo putar ma'e
heze'eg rupi ihe nehe.
Ma'e heremimume'u kwer
kwehe arer azapo putar nehe,
teko wanupe nehe,
ikatu 'ym ma'e wanemiapo
kwer i'ok pà wanuwi nehe.

28 Zutew nuzeruzar kwaw Tupàn ze'eg
puràg rehe a'e wà. A'e rupi Tupàn
iàmàtyry'ymar romo wanekon wà. A'e rupi
pe zutew 'ym pe, peiko imyrypar romo kury.
Kwehe mehe Tupàn wexaexak zutew
wanàmuzgwer a'e wà. A'e rupi naheharaz
kwaw wanuwi. Uzamutar katu wi wi wà.
29 Aze Tupàn wexaexak amo teko uzeupe a'e
wà nehe, ikatu ma'e iapo pà wanupe a'e wà
nehe, nupuir kwaw wanuwi a'e re a'e nehe.
30 Pe zutew 'ym pe ty wà, kwehe mehe peipy
upytu'u Tupàn ze'eg heruzar ire a'e wà. Ko 'ar
rehe Tupàn pepuhareko iko a'e kury, ta'e
zutew upytu'u ize'eg heruzar ire a'e wà xe.
31 Tupàn pepuhareko katu a'e. A'e rupi zutew
nuweruzar kwaw ize'eg ko 'ar rehe a'e wà, ta'e
nezewe mehe Tupàn upuner wapuhareko wi
haw rehe a'e nehe xe. 32 — Upytu'u heze'eg
heruzar ire a'e wà nehe, i'i Tupàn uzeupe a'e.
Apuner wapuhareko wi haw rehe ihe nehe, i'i
uzeupe.

Pawru umume'u Tupàn ikatu haw xe a'e kury

33 Tupàn a'e, ma'e paw wazar romo hekon
a'e. Ukwaw katu ma'e paw rupi a'e no.
Nazapuner kwaw hemiapo kwer ikwaw paw
rehe zane. Nazapuner kwaw hemiapo ràm
ikwaw paw rehe zane. 34 Nezewe i'i ze'eg
kwehe arer a'e.

— Ni amo nukwaw kwaw Tupàn
ima'enukwaw paw a'e wà.
Ni amo nupuner kwaw Tupàn
heruze'egaw rehe a'e wà.

- 35 Teko nupuner kwaw nezewe u'e haw
rehe a'e wà nehe. — Amono ma'e
Tupàn pe ihe.

A'e rupi umur putar ma'e ihewe
hekuzaromo a'e nehe, nupuner
kwaw u'e haw rehe a'e wà nehe.

36 Ta'e Tupàn a'e xe, ma'e paw iapo har
romo hekon a'e xe. Uzeupe tuwe uzapo a'e
ma'e paw rupi a'e wà. Wazar romo hekon a'e.
Omono ukàgaw wanupe, wamuigo kar pà
ywy rehe. Teko paw a'e wà nehe, tuwe
uze'egatu hehe tuweharupi a'e wà nehe,
awyzeharupi a'e wà nehe no. Azeharomoete.

Zama'ereko Tupàn pe zane nehe

12 1 Tupàn zanepehareko katu a'e. A'e
rupi azapo kar putar ma'e peme ihe
nehe kury. Pezemono e Tupàn pe nehe,
penetekwer wikuwe ma'e wamono e pà
izupe nehe. Tupàn pemonokatu putar uzeupe
a'e nehe. Hurywete putar uzeupe pezemono
haw rehe a'e nehe no. Aze pezemono izupe
nehe, a'e mehe pemuwete katu putar
azeharomoete nezewe mehe nehe. 2 Peiko zo
ikatu 'ym ma'e iapo har wazàwe nehe. Tuwe
Tupàn pemuigo kar amo ae ma'e ipyahu ma'e
romo a'e nehe. Tuwe pepy'a upytu'u ikatu
'ym ma'e iputar ire nehe. Tuwe umupyahu
kar pema'enukwaw paw nehe, imukatu pà
nehe. Xo nezewe mehe zo pekwaw putar
Tupàn hemiapo putar haw nehe. Pekwaw
putar ikatu ma'e iapo haw nehe no, Tupàn
imurywete kar pà nehe no. Pekwaw putar
ikatuahy ma'e iapo haw nehe no.

3 Tupàn hemuigo kar uze'eg imume'u har
romo a'e. A'e rupi amume'u putar ko ma'e
peme ihe nehe kury. — Aiko wera'u
amogwer wanuwi ihe, peze zo nehe. Tupàn
pemuzeruzar kar uzehe pitàitàigatu a'e.
Amo uzeruzar katu hehe wà, amo ae
nuzeruzar katu kwaw hehe wà. Aze pixika'i
nezeruzar haw nehe, — Uhua'u hezeruzar
haw ihe, ere zo nehe. 4 Zaneretekwer heta
zanereha, heta zanezywa no. Zaneretytà,
zanepo, zanepy. Zaneretekwer ipehegwer
a'e wà, pitàitàigatu uzapo amo ma'e a'e wà.
Heta tetea'u zanepehegwer zanezewe wà.
Pitài zo zaneretekwer. 5 Nezewegatete
zane kwer uzeruzar ma'e paw rupi zane no.

Zanereta tetea'u. Pitài teko hetekwer ài zaiko. Zaneruwihawete zanemono'ono'og uzeinuromo a'e, pitài teko romo zaneapo pà wetekwer ài a'e. **6** Uzapo kar Tupàn amo ma'e iko zanewe pitàitàigatu a'e. Umur ukàgaw iko zanewe, a'e ma'e iapo kar pà zanewe. Aze umur ukàgaw uhua'u ma'e newe nehe, ezapo tuwe ma'e tetea'u izupe nehe. Aze umur ukàgaw pixika'i ma'e newe nehe, ezapo ma'e a'e ikàgaw pixika'i ma'e pupe nehe. Aze nemuigo kar uze'eg imume'u har romo nehe, emume'u ize'eg eho iko ikàgaw newe imur pyrer rupi nehe. Zanemuzeruzar kar uzehe a'e. Tupàn umur uzehe zanezeruzar haw zanewe a'e. **7** Aze umur ukàgaw newe nehe, aze — Ezekaiw katu ma'e hereko 'ymar wanehe nehe, ima'eahy ma'e wanehe nehe, aze i'i newe nehe, ezekaiw katu wanehe nehe. Aze umur ukàgaw newe nehe, aze — Epurumu'e katu nehe, aze i'i newe nehe, epurumu'e katu nehe. **8** Aze i'i nezewe newe nehe, — Emono nema'e neremetarer amo pe nehe, aze i'i newe nehe, nerekyty'ym zo nehe. Aze nemuigo kar tuwihaw romo nehe, ema'ereko katu nehe, epureruze'egatu nehe. Aze i'i Tupàn newe nehe, — Ezapo ikatu ma'e eho amo wanupe nehe, aze i'i newe nehe, nerurywete iapo mehe nehe.

9 Pepuruamutar tuwe nehe. Pezapo zo ikatu 'ym ma'e nehe. Tuwe ikatu 'ym ma'e iro peme nehe. Xo ikatuahy ma'e zo pezapo tuwe nehe. **10** Pezeamutamutar katu nehe. Pezeruze'egatu pezehezehe nehe no. **11** Pema'ereko katu nehe. Peranahy zo nehe. Peruzar Tekwe Puràg pepy'a pe nehe, a'e rupi pema'ereko katu putar Tupàn pe nehe. **12** Peàrogatu Tupàn pyr peho àwàm nehe. A'e rupi penurywete putar nehe. Aze pepuraraw ma'erahy nehe, pezàn zo ipuraraw kar har wanuwi nehe. Pepytu'u zo Tupàn pyr peho àwàm hàro re nehe. Tuweharupi peze'eg Tupàn pe nehe.

13 Zaneruwihawete rehe uzeruzar ma'e pepyr har a'e wà, aze naheta tete kwaw ma'e wanupe nehe, aze naheta tete kwaw temi'u wanupe nehe, pemono amo penemi'u amo

wanupe nehe. Aze uzeruzar ma'e penemigwaw 'ym ur pepyr nehe, pemuixe kar penàpuz me nehe, temi'u imono e pà izupe nehe.

14 Aze teko upuraraw kar ma'erahy peme a'e wà nehe, a'e mehe — Ezapo ikatuahy ma'e a'e heàmàtryry'ymar wanupe nehe, peze Tupàn pe nehe. Azeharomoete ty wà. Pezapo kar zo ikatu 'ym ma'e peàmàtryry'ymar wanupe nehe. **15** Aze amo hurywete wà nehe, penurywete wainuromo nehe no. Aze amo uzemumikahy wà nehe, pezemumikahy wainuromo nehe no. **16** Pezekaiw hemetarar katu ma'e wanehe nehe. Pezekaiw hemetarar 'ym ma'e wanehe nehe no. Peiko wera'u zo amogwer wanuwi nehe. Peiko ma'e hereko 'ymar wazàwe nehe. Pezapo wyzài ma'e amogwer uzeruzar ma'e wanupe nehe.

— Aiko tuwe ma'e kwaw katu har romo ihe, peze zo wanupe nehe.

17 Aze teko uzapo ikatu 'ym ma'e peme a'e wà nehe, pezapo zo ikatu 'ym ma'e wanupe hekuzaromo nehe. Xo ikatuahy ma'e pezapo nehe. A'e rupi teko nuze'eg zemueteahy kwaw penehe a'e wà nehe. **18** Ezeagaw tuwe puràmàtryry'ym 'ym pà nehe. Pezeàmàtryry'ym zo nehe. **19** Aze teko uzapo ikatu 'ym ma'e peme a'e wà nehe, pezepyk zo wanehe nehe. Tuwe Tupàn uze'epyk wanehe nehe. Ipuruzukaiw putar wanupe nehe. Nezewe i'i

Tupàn a'e, uze'eg imuapyk kar pà kwehe mehe a'e.

— Ihe zutyka'i azepyk putar teko wanehe ihe nehe, ihe zutyka'i amekuzar putar wanemiapo kwere ikatu 'ym ma'e ihe nehe, i'i wanupe.

20 Nezewe i'i amo ae Tupàn ze'eg kwehe arer a'e.

— Aze neàmàtyry'ymar ima'uhez nehe, emono temi'u izupe nehe. Aze iziwez nehe, emono 'y izupe nehe. Nezewe mehe uzemumikahy putar a'e re a'e nehe, neàmàtyry'ym awer rehe a'e nehe. Imaranugar putar newi a'e nehe no. Izemumikahy haw a'e nehe, imaranugar haw a'e nehe no, wapy putar tata ài a'e nehe.

21 Ezezyk kar zo ikatu 'ymaw pe nehe. Eityk ikatu 'ymaw ne nehe, ikatu haw pupe ne nehe.

Xiruzar tuwihaw zane wà nehe

13 ¹Peruzar tuwihaw waze'eg peiko nehe, ta'e Tupàn umuigo kar awa penuwihaw romo a'e wà xe. Naheta kwaw tuwihaw Tupàn hemimutar 'ym rupi tuwihaw romo uzeapo ma'e kwere a'e wà. ²Aze teko nuweruzar kwaw tuwihaw waze'eg a'e wà nehe, a'e mehe nuweruzar kwaw Tupàn ze'eg a'e wà nehe no. Aze amo nuweruzar kwaw tuwihaw ze'eg nehe, tuwihaw uzepyk putar hehe a'e nehe. Tupàn uzepyk putar uze'eg heruzar 'ymar wanehe a'e nehe no. ³Ikatu ma'e iapo har nukyze kwaw tuwihaw wanuwi a'e wà. Xo ikatu 'ym ma'e iapo har ukyze wanuwi wà. Aze napekyze wer kwaw tuwihaw wanuwi nehe, xo ikatuahy ma'e pezapo nehe. A'e mehe tuwihaw uze'egatu putar penche a'e wà nehe. ⁴Tupàn umuigo kar awa tuwihaw romo a'e wà, a'e rupi wazar romo hekon a'e. A'e rupi Tupàn nuzapo kar kwaw wemiapo putar 'ymaw wanupe a'e

nehe. Aze ikatu 'ym ma'e pezapo nehe, pekyze tuwe tuwihaw wanuwi nehe, ta'e upuner tuwe penche uzepykaw rehe a'e wà nehe xe. Tuwihaw a'e wà, Tupàn pe ma'e iapo har romo wanekon a'e wà, a'e rupi Tupàn umuzepyk kar ikatu 'ym ma'e iapo har wanehe a'e wà. ⁵A'e rupi peruzar tuwihaw pe wà nehe. — Aruzar putar tuwihaw ze'eg ihe nehe, ta'e aze naruzar kwaw nehe, uzepyk putar herehe wà nehe, peze zo nehe. Peruzar waze'eg nehe, ta'e uzapo kar ikatu ma'e peme a'e wà xe.

⁶A'e rupi aze tuwihaw wenz temetarer peme wà nehe, pemono wanupe nehe. Ta'e uma'ereko waiko Tupàn pe a'e wà xe, upureruze'eg mehe a'e wà xe. ⁷Aze penewer temetarer rehe tuwihaw wanupe nehe, pemekuzar wanupe nehe. Aze wenz temetarer peme wà nehe, pemono wanupe nehe. Aze wenz ma'e peme nehe, pemono wanupe nehe. — Uremuawate katu nehe, aze i'i peme wà nehe, pemuawate katu pe wà nehe. — Ure penuwihaw romo uruiko ure, a'e rupi peze'egatu urerehe nehe, aze i'i peme wà nehe, a'e mehe peruzar waze'eg nehe. Urereko pe tuwihaw ài nehe, aze i'i peme wà nehe, a'e mehe peruzar waze'eg nehe.

Xiapo ikatu ma'e zanezeupepe nehe

⁸Penewer zo ma'e rehe amo pe nehe. Pepuruamutar katu nehe. Aze teko upuruamutar katu tuwe a'e wà nehe, Tupàn ze'eg imur pyrer heruzar har romo wanekon putar a'e wà nehe. ⁹Nezewe i'i a'e ze'eg kwehe arer a'e. — Peho zo pemen 'ym wapuhe nehe, peho zo penemireko 'ym wapuhe nehe. Pepuruzuka zo nehe. Pemunar zo amogwer wama'e rehe nehe. Penewyrowyroahy zo amogwer wama'e rehe nehe, i'i ze'eg kwehe arer. Ikatuahy a'e ze'eg paw rupi. Pezeamutar katu. Aze pezamutar katu penapi har pezeamutar katu haw zàwegatete nehe, a'e mehe inugwer ze'eg kwehe arer heruzar har ài peiko putar nehe. ¹⁰Aze amo uzamutar wapi har nehe, nuzapo pixik kwaw ikatu 'ym ma'e izupe nehe. A'e rupi aze teko uzamutar wapi har wà nehe, a'e

mehe inugwer Tupàn ze'eg heruzar har romo wanekon a'e wà nehe.

'Ar uhem wà a'e

11 — Zezuz uzewyr putar na'arewahy a'e nehe kury, naza'e kwaw kwehe mehe. Ko 'ar rehe Zezuz uzewyr putar na'arewahy a'e nehe kury, za'e zaiko kury. Pekwaw iàrew 'ym àwàm. A'e rupi peàrogatu tuwe nehe kury.

12 Pytunaw upaw a'e kury. 'Ar uhem wà a'e no. A'e rupi zapytu'u pytunaw pe wiko ma'e hemiapo iapo re zane kury. A'e rupi xiàmàtry'ym ikatu 'ym ma'e nehe kury. 13 Pezapo ikatu ma'e peho peiko nehe, 'ar romo wata ma'e ài nehe. Peka'u zo nehe. Pekar zo kuzà wызài pe wà nehe. Pezapo zo ikatu 'ym ma'e wapuhe nehe. Pezuràmàtry'ym zo nehe. Penewyrowyroahy zo amogwer wanche nehe. 14 — Heपुरapo wer ikatu 'ym ma'e rehe ihe nehe, aze pepy'a i'i peme nehe, pezekaiw zo hehe nehe. Pezapo zo hemiapo putar haw nehe. — Emur nekàgaw ihewe nehe, peze Zezuz Zaneruwihawete pe nehe. Peiko ikatu 'ym ma'e iàmàtry'ymar romo nehe.

Emume'u zo nerywyr hemiapo kwer ikatu 'ym ma'e amo wanupe nehe

14 ¹Aze penapi har nuzeruzar katu kwaw Zezuz rehe a'e nehe, pemuixe kar pezemono'ogaw pe nehe, pekàgaw imono pà izupe nehe. Peze'eg uryw ahyahy zo hehe nehe, ima'enukwaw paw rehe nehe. — Nerekwaw pixik kwaw ma'e ne, peze zo izupe nehe. ²Amo uzeruzar ma'e a'e wà, wызài temi'u u'u a'e wà, ta'e uzeruzar katu Zezuz rehe a'e wà xe. Amo ae nu'u kwaw ma'ero'o kwer a'e wà, ta'e na'ikàg kwaw wazeruzar haw a'e wà xe. (— Na'u kwaw ma'ero'o kwer ihe, ta'e teko omono ma'ero'o kwer tupàn a'ua'u wanupe a'e wà xe, i'i putar wà nehe.) ³Aze wызài ma'e ere'u nehe, eze'eg zemueteahy zo ma'ero'o kwer i'u 'ymar wanche nehe. Aze ma'e ro'o kwer i'u 'ymar romo ereiko nehe, eze'eg zemueteahy zo wызài temi'u i'u har wanche nehe. Ta'e Tupàn umuigo kar a'e teko wemiruze'eg romo a'e xe.

⁴Tupàn a'e, wazar romo hekon a'e. Tupàn zutyka'i umume'u putar wemiruze'eg wakatu haw a'e nehe, umume'u putar wakatu 'ymaw a'e nehe no. Nerepuner kwaw imume'u haw rehe nehe, ta'e nereiko kwaw wazar romo ne xe. Ikatu ma'e uzapo putar a'e wà nehe, ta'e wazar upuner iapo kar haw rehe wanupe a'e nehe xe.

⁵Amo uze'eg nezewe a'e. — Amo 'ar ikatu wera'u amo 'ar wanuwi a'e wà, i'i a'e. Amo ae uze'eg nezewe. 'Ar uzuawyagatu paw rupi a'e wà, i'i a'e. Tuwe teko pitàitàigatu ukwaw katu uze'ep'amugeta haw a'e wà nehe. ⁶Amo wexak amo 'ar ikatu wera'u haw a'e, ta'e umuwete katu Tupàn iko a'e xe. Amo u'u temi'u paw rupi a'e, ta'e umume'u ikatu haw Tupàn pe a'e xe. Amo uzekwaku iko amo ma'e i'u 'ym pà a'e, ta'e umuwete katu Tupàn a'e xe. Tupàn ikatu haw imume'u pà izupe a'e xe. ⁷Ni amo teko nuiko kwaw uzeupete a'e wà. Ni amo numàno kwaw uzeupete a'e wà. ⁸Zaikuwe Zanezar pe zane. Zamàno putar a'e rupi nehe no. Zanerekuwe mehe Tupàn Zanezar romo hekon a'e. Zanamàno mehe Tupàn Zanezar romo hekon putar a'e nehe no. ⁹Zaneruwihawete ukweraw wi umàno re a'e, wikuwe ma'e wazar romo uzemuigo kar pà a'e, umàno ma'e kwer wazar romo uzemuigo kar pà a'e no. ¹⁰Pe no ty wà.

— Màràzàwe tuwe pemume'u penywyr ikatu 'ymaw. Màràzàwe tuwe amo uzeruzar ma'e na'ikatu kwaw peme a'e wà. Amo 'ar mehe Tupàn umume'u putar zaneremiapo kwer ikatu 'ym ma'e paw rupi a'e nehe.

¹¹Nezewe i'i Tupàn a'e, uze'eg imuapyk kar pà a'e.

- Aikuwe ihe, i'i Zanezar iko a'e.
- Teko paw uzeamumew putar heruwa rupi a'e wà nehe, i'i iko a'e.
- Ne Tupàn romo ereiko ne, i'i putar ihewe wà nehe, i'i iko a'e, i'i Tupàn ze'eg kwehe arer a'e.

¹²A'e 'ar mehe nehe, ximume'u putar zaneremiapo kwer ko ywy rehe arer paw rupi zane nehe, ta'e Tupàn umume'u kar putar zanewe a'e nehe xe.

**Pezapo kar zo ikatu 'ym ma'e
penywyr wanupe nehe**

13 A'e rupi pepytu'u teko wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e imume'u re nehe kury. Pezapo zo ikatu 'ym ma'e nehe. Aze pezapo nehe, amogwer uzeruzar ma'e waxak putar a'e wà nehe, uzapo putar ikatu 'ym ma'e pezàwegatete a'e wà nehe no. **14** Ko ma'e akwaw katu ihe, ta'e Zezuz Zanezar Zaneruwihawete inuromo zanezemono'og mehe akwaw ko ma'e ihe xe. Naheta kwaw temi'u ikatu 'ym ma'e a'e. Temi'u paw ikatu i'u mehe. Aze teko i'i nezewe nehe,

— Kwa, a'e temi'u na'ikatu kwaw Tupàn pe a'e, aze i'i nehe, a'e mehe a'e temi'u uzeapo iaiv ma'e romo izupe a'e nehe. (A'e rupi, aze u'u nehe, i'u haw nuzawy kwaw ikatu 'ym ma'e iapo haw Tupàn pe.) **15** Aze ere'u ma'e nehe, aze amo uzeruzar ma'e waxak i'u mehe a'e nehe,

— A'e temi'u na'ikatu kwaw Tupàn pe a'e, aze i'i newe nehe, a'e mehe na'ikatu kwaw i'u haw nehe. Aze amo uzeruzar ma'e uzekwaku amo temi'u i'u 'ym pà nehe, e'u zo a'e temi'u huwa rupi nehe, ta'e uzemumikahy putar hexak mehe a'e nehe xe. Aze ere'u huwa rupi nehe, — Azamutar katu amogwer uzeruzar ma'e ihe wà, nerepuner kwaw ne'e haw rehe nehe. Tuwe neremi'u numuiai kwaw izeruzar haw nehe, emupytu'u kar zo izeruzar ire nezewe nehe, ta'e Zaneruwihawete umàno a'e uzeruzar ma'e hekuzaromo a'e no xe. **16** Aze erezapo ma'e iko nehe, aze ikatu newe nehe, ezapo wi wi iko nehe. Aze a'e neremiapo kwer na'ikatu kwaw amo uzeruzar ma'e pe nehe, epytu'u iapo re nehe. Nezewe mehe amogwer nuze'eg zemueteahy kwaw neremiapo kwer rehe a'e wà nehe. **17** Zane Tupàn hemiruze'eg zane, nazazekaiw kwaw ma'e rehe zekwaku haw rehe zane. Zazekaiw katu zaiko xo Tupàn ikatu haw rehe. Zazekaiw katu xo puràmàtyry'ym 'ymaw rehe. Zazekaiw katu xo zanerurywete haw Tekwe Puràg hemimur kwer rehe.

18 Aze teko uzekwaku Zaneruwihawete imurywete kar pà a'e wà nehe, Tupàn hurywete putar hehe a'e nehe. Teko uze'egatu

putar a'e teko wanehe a'e wà nehe no. **19** Pezapo zo ma'e amogwer uzeruzar ma'e wàmàtyry'ym kar pà nehe. Pezepytywàtywà nehe, pekàgaw imonomono pà pezeupeupe nehe. **20** Pezawy kar zo Tupàn hape amo uzeruzar ma'e pe nehe, ma'e rehe pezekwaku 'ym pà nehe. Wyzài temi'u ikatu Tupàn huwa rupi a'e. Aze pezekwaku 'ymaw uzapo kar ikatu 'ym ma'e amo uzeruzar ma'e pe nehe, na'ikatu kwaw nezewe mehe nehe. **21** Ma'ero'o kwer rehe pezekwaku 'ymaw, ma'ywa tykwer rehe pezekwaku 'ymaw no, wyzài ma'e rehe pezekwaku 'ymaw no, aze uzapo kar ikatu 'ym ma'e amo uzeruzar ma'e pe nehe, pepytu'u i'u re nehe. Pezypyrog hehe pezekwaku pà nehe. **22** Pemume'u pezekwaku 'ymaw Tupàn pe nehe, pemume'u zo amo pe nehe. — Tupàn nuzepyk kwaw herehe nehe, ta'e aruzar ize'eg ihe xe, aze i'i amo nehe, hurywete putar a'e nehe. **23** Aze ru'u ko temi'u na'ikatu kwaw Tupàn pe a'e, aze i'i amo nehe, aze u'u a'e re nehe, a'e mehe i'u haw nuzawy kwaw ikatu 'ym ma'e iapo haw Tupàn pe nehe. — Na'ikatu kwaw ru'u i'u haw Tupàn pe, i'i zepe uzeupe. — Aipo i'u haw ikatu Tupàn pe a'e. Kwa, nakwaw kwaw ihe, aze i'i uzeupe nehe, a'e mehe i'u haw nuzawy kwaw ikatu 'ym ma'e iapo haw Tupàn pe. Ta'e a'e teko nuzeruzar katu kwaw Tupàn ikàgaw rehe xe.

**Pezapo ma'e amogwer
wamuryw kar pà nehe**

15 ¹ Uzeruzar ma'e ikàg ma'e a'e wà, tuwe upytywàgatu ikàg 'ym ma'e a'e wà nehe, wamuzeruzar wera'u kar pà wà nehe. Tuwe nuzapo kwaw wemiapo putar haw zutyka'i wà nehe. ² Zane pitàitàigatu zane nehe, tuwe xiapo ma'e zanerywyr wamurywete kar pà zane nehe, wamuzeruzar wera'u kar pà zane nehe. ³ Zaneruwihawete nuzapo kwaw ma'e wemimutar rupi a'e, ko ywy rehe weko mehe a'e. Nezewe i'i ze'eg kwehe arer.

— O Tupàn, neàmàtyry'ymar ize'eg zemueteahy wer nerehe a'e wà. A'e rupi uze'eg zemueteahy herehe a'e wà. Ta'e aiko nezàwe

ihe xe, ta'e ereiko hezàwe ne xe, i'i putar Zezuz u pe a'e, li ze'eg kwehe arer pape rehe imuapyk pyrer. **4** Ze'eg kwehe arer zanemu'e iko paw rupi a'e. Umukàg zanepy'a iko. A'e rupi zapuner Tupàn pyr zaneho àwàm hàro haw rehe zane kury. Tuwe nazapytu'u kwaw hàro re nehe. **5** Tuwe Tupàn uzapo kar ma'e peme Zeneruwihawete Zezuz ài a'e nehe, a'e rupi pitài zo pema'enukwaw pàwàm ma'e rehe nehe. Aze ma'e ikatu nehe, — Ikatu a'e ma'e, peze putar izupe nehe. Aze ma'e na'ikatu kwaw nehe, — Ikatu 'ym ma'e, peze putar izupe nehe. Xiàrogatu Tupàn pyr zanereko àwàm zaiko zane, ta'e a'e ae nazanemupytu'u kar kwaw hàro re a'e xe. Zanemukàg a'e. **6** A'e rupi pe paw rupi katete nehe ty wà, peze'egatu Tupàn rehe nehe ty wà, Zezuz Zeneruwihawete Zanezar tu rehe nehe ty wà. Pemume'u tuwe ikatu haw izupe nehe.

Tupàn upuhareko zutew 'ym a'e wà

7 Pezemono'ono'og pezeupepe nehe, ta'e Zeneruwihawete pemono'ono'og uzeupe a'e xe. Nezewe pexak kar putar Tupàn ikàgaw ipuràgaw teko wanupe nehe. **8** Kwehe mehe Tupàn umume'u Zeneruwihawete Zezuz tur àwàm zutew wanàmuzgwer wanupe a'e. A'e rupi amo 'ar mehe umur kar Zezuz a'e, a'e zutew wazuapyapyr wapyr a'e, ta'e umume'u imur kar àwàm wanàmuzgwer wanupe a'e xe, kwehe mehe a'e xe. Nezewe wexak kar wemimume'u kwer rupi oho haw, wanupe a'e. (Azeharomoete Tupàn uzapo ma'e uze'eg rupi katete a'e. Umuaze tuwe uze'eg.) **9** A'e rupi zutew 'ygwer a'e wà no, uze'egatu putar Tupàn rehe a'e wà nehe no, Tupàn ipurupuhareko haw rehe a'e wà nehe no. Nezewe i'i ze'eg kwehe arer a'e.

— Amume'u putar nekatu haw newe ihe nehe,
zutew 'ym wapyr hereko mehe ihe nehe.

Nekatu haw rehe hezegar haw amuzàg putar nehe,
i'i ze'eg kwehe arer.

10 Nezewe i'i amo ze'eg no.

— Pe zutew 'ym pe,
penurywete nehe,
zutew wainuromo nehe.

11 Nezewe i'i amo ze'eg a'e no.

— Peze'egatu Tupàn rehe nehe,
zutew 'ym wà.
Pemume'u ikatu haw izupe nehe,
teko nànan nehe no.

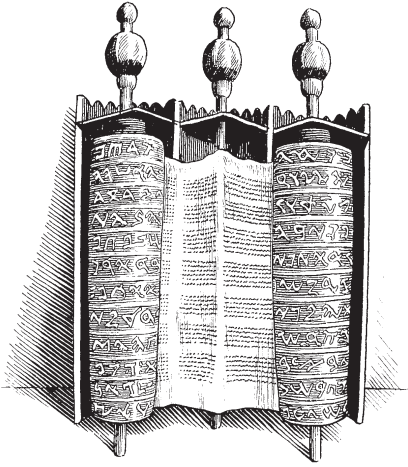
12 Nezewe i'i Izai a'e no.

— Uzexak kar putar amo Zexe
hemimino wà a'e nehe,
ywy rehe a'e nehe.
Tupàn umuigo kar putar
a'e awa zutew 'ym wanuwihawete
romo a'e nehe.
Zutew 'ym uzeruzar putar
hehe a'e wà nehe.

13 Tupàn a'e, uze'eg peho àwàm hàrogatu kar har romo hekon a'e. Tuwe pemurywete kar a'e nehe, tuwe pemupytu'u kar ma'e wi pekyze re nehe, ta'e pezeruzar katu hehe pe xe. Peàrogatu peiko kury. Tuwe Tekwe Puràg umur ukàgaw peme a'e nehe. A'e rupi peàrogatu wera'u putar ipyr peho àwàm pe nehe no.

Ze'eg puràg henu 'ymar wenu putar wà nehe

14 Herywyr wà. Akwaw pekatu haw ihe. Pekwaw katu Tupàn ze'eg, a'e rupi pepuner pezemu'e haw rehe nehe. Akwaw penemigwaw, akwaw pepurumu'e haw. **15** Ko pape rehe amuapyk heze'eg pewi hekyze 'ym pà ihe. Ma'e tete'a rehe apumuma'enukwaw kar ihe. Amuapyk ko heze'eg ko pape rehe ihe. Amume'u a'e ma'e peme hekyze 'ym pà ihe, ta'e Tupàn hemuze'eg kar a'e xe. **16** Zeneruwihawete Zezuz hezar romo hekon a'e, hemuma'ereko kar iko zutew 'ygwer wanupe uze'eg puràg imume'u kar pà a'e. Hema'ereko haw nuzawy kwaw Xaxeto ima'ereko haw a'e. Xaxeto omono e ma'e Tupàn pe a'e wà, teko wanekuzaromo a'e wà. Nezewegatete ihe

no, amono zutew 'ym wanereko izupe ihe wà, wamuzeruzar kar pà hehe ihe wà. A'e rupi Tupàn hurywete putar a'e nehe. Tekwe Puràg a'e, omonokatu uzeruzar ma'e iko Tupàn pe a'e wà kury. **17** Herurywete teko wanuwa rupi ihe, Tupàn ze'eg imume'u haw rehe ihe. Ta'e Zaneruwihawete Zezuz hepy'a pe wiko ma'e a'e xe, umume'u kar ihewe a'e xe. **18** Zaneruwihawete hemuze'eg kar iko uzehe zutew 'ym wanupe a'e. Uzapò kar ikatu ma'e ihewe wanuwa rupi no. A'e rupi zutew 'ym tetea'u weruzar Tupàn ze'eg waiko a'e wà kury. Nakyze kwaw teko wanuwi imume'u mehe ihe. **19** Tekwe Puràg umur ukàgaw ihewe a'e. A'e rupi azapò ma'e hexak pyr 'ym teko ihe. Zeruzarez wi te Iri taw pe heata mehe, azapò purumupyтуhegatu kar haw Zaneruwihawete rehe ze'eg puràg imume'u pà azeharomoete ihe. Teko wexak ma'e hexak pyr 'ym a'e wà. A'e rupi wexak Tekwe Puràg ikàgaw a'e wà no. A'e re uzeruzar hehe a'e wà. **20** Tuweharupi hepurumume'u wer Tupàn ze'eg puràg rehe taw nànàn ihe, henu pixik 'ymar nànàn ihe. Aze amo umume'u oho amo taw pe har wanupe nehe, nahepurumume'u wer kwaw hehe a'e taw pe har wanupe ihe nehe. Ze'eg puràg henu 'ymar wanupe zutyka'i amume'u putar aha ihe nehe. **21** Nezewe 'i'i ze'eg kwehe arer.

— Amo teko nuenu pixik kwaw hehe ze'egaw a'e wà.
A'e teko wexak putar wà nehe.
Henu pixik 'ymar ukwaw putar a'e wà nehe.

Oho putar Pawru Hom tawhu pe a'e nehe kury

22 Ata aha teko taw nànàn ywy nànàn ihe, Tupàn ze'eg imume'u pà purupe ihe. A'e rupi napuner kwaw heho haw rehe pepyr. **23** A'e rupi amumaw hema'ereko haw ko rupi ihe kury. Amumaw kwarahy tete penexak 'ym pà azeharomoete ihe. **24** A'e rupi heho wer pepyr ihe kury. Pàn ywy rehe heho mehe ata putar peywy rehe nehe. A'e 'ar mehe azekytyar putar pepyr nehe. Aze pepuner nehe, hepytywà pe heho mehe Pàn ywy rehe har wapyr nehe. Pemur temetarer ihewe nehe. **25** Ko 'ar rehe aha putar Zeruzarez tawhu pe ihe nehe kury, Tupàn hemiruze'eg a'e pe har wapytywà pà ihe nehe kury. **26** Tupàn rehe uzeruzar ma'e Maxeton ywy rehe har a'e wà, Kere ywy rehe har a'e wà no, umur e temetarer ihewe a'e wà, hereraha kar pà Zeruzarez pe har wanupe a'e wà. Nuhyk kwaw temi'u uzeruzar ma'e Zeruzarez pe har wanupe. Amono putar a'e temetarer heraha wanupe ihe nehe kury. **27** Uzeruzar ma'e Maxeton ywy rehe har a'e wà, Kere ywy rehe har a'e wà no, zutew 'ym romo wanekon a'e wà. Omono e wemetarer zutew wanupe wà, Zeruzarez pe har uzeruzar ma'e wanupe wà. Ikatu nezewe mehe, ta'e zutew 'ym unewer ma'e rehe zutew wanupe a'e wà xe. Ta'e kwehe mehe zutew umur ikatuahy ma'e zutew 'ygwer wanupe a'e wà xe, (Umur Tupàn ze'eg wanupe a'e wà. Umur Zezuz Zanezar wanupe a'e wà no.) **28** Aha putar pepyr ihe nehe, a'e temetarer imur e pyrer paw heraha re ihe nehe. A'e re aha putar Pàn ywy rehe har wapyr nehe. **29** Pepyr hehem ire amume'u putar Zaneruwihawete hemiapo kwer paw peme nehe, pemurywete kar pà nehe. **30** Herywyr wà. Pezeruzar katu Zezuz Zaneruwihawete Zanezar rehe.

— Pepuruamutar katu nehe, i' Tekwe Puràg peme. A'e rupi ainoz tuwe ma'e peme ihe kury. Aze'eg tuwe teko tuweharupi Tupàn pe. — Hepytywàgatu pe nehe, a'e izupe. Peze'eg tuwe a'e rupi katete herehe izupe nehe no. **31** — Emonokatu Pawru uzeruzar 'ym ma'e wanuwi nehe, Zutez ywy rehe har wanuwi nehe, peze izupe nehe. — Temetarer Zeruzarez pe har wanupe heraha mehe nehe, tuwe zutew a'e pe har nuzàmàtry'y'm kwaw Pawru a'e wà nehe, ta'e umume'u Zezuz ze'eg iko zutew 'ym wanupe a'e xe, peze Tupàn pe nehe. **32** A'e rupi herurywete putar pepyr heho mehe nehe, aze Tupàn nezewe haw uputar nehe. Penexak àwàm ikatu putar ihewe nehe. Upaw putar hekene'o haw hewi a'e mehe nehe. **33** Tupàn zanemurywete kar har a'e, nazanemukyze kar kwaw ma'e wi a'e. Tuwe wiko pepyr paw rupi a'e nehe. Azeharomoete.

Pawru omono kar uze'eg umyrypar wanupe kury

16 ¹ Amono kar putar amo kuzà pepyr ihe nehe kury. Pew her romo a'e. Xekerez taw pe har romo hekon a'e. Uzeruzar ma'e wanehe uzekaiw ma'e romo hekon a'e pe a'e. ² Pezeruzar Zezuz rehe pe. Uzeruzar hehe a'e no. A'e rupi pemuixe kar pezemono'ogaw pe Zanezar her rehe nehe, ta'e uzeruzar ma'e paw uzapo nezewe a'e wà xe. Pepytywà nehe, aze uputar a'e nehe, ta'e upytywà amogwer uzeruzar ma'e tetea'u a'e wà no xe. Hepytywà a'e no xe.

³ — Nekatu pa, nekatu pa, a'e Pirixi pe ihe, Ak pe ihe no. Ta'e uma'ereko waiko Zaneruwihawete Zezuz pe a'e wà no xe. Wikuwe pepyr a'e wà kury. ⁴ Amo 'ar mehe teko ipuruzuka wer herehe a'e wà. Hepytywà Pirixi, Ak a'e 'ar mehe a'e wà. Umàno etea'i hepytywà mehe wà. A'e rupi hema'enukwaw katu wanehe ihe kury. Uzeruzar ma'e zutew 'ym a'e wà no, ima'enukwaw hehe a'e wà no, ta'e hepyro hemàno haw wi a'e 'ar mehe a'e wà xe. ⁵ Amono kar heze'eg amogwer uzeruzar ma'e wanupe no, Pirixi Ak wanàpuz me uzemono'og ma'e wanupe no. Heze'eg amono kar hemyrypar Epen pe no. A'e ràgypy

uzeruzar Zaneruwihawete rehe Az ywy rehe har wanenataromo a'e.

⁶ Heze'eg amono kar Mari pe no. Uma'ereko katu iko a'e, ikatu ma'e iapo pà peme a'e. ⁷ Amono kar heze'eg Ànàron pe no, Zun pe no. Zutew romo wanekon ihe ài a'e wà. Zemunehepaw pe wanekon hepyr wà. Amogwer Zezuz hemimono karer a'e wà, ukwaw katu Ànàron a'e wà, ukwaw katu Zun a'e wà no. Uzeruzar Zezuz rehe herenataromo a'e wà.

⁸ Amono kar heze'eg Àmiri pe no. Hemyrypar romo hekon Zanezar rehe a'e.

⁹ Amono kar heze'eg Urupàn pe no. Ureinuromo Zaneruwihawete pe uma'ereko ma'e romo hekon a'e. Amono kar heze'eg Etak pe no, ¹⁰ Aper pe no. Aper a'e, waxak kar tuwe Zaneruwihawete rehe uzeruzar haw iko zanewe a'e. Amono kar heze'eg Arito iànàm wanupe no. ¹¹ Amono kar heze'eg Eroxiàw pe no. Zutew romo hekon ihe ài a'e. Amono kar heze'eg Naraxi iànàm wanupe no.

¹² Amono kar heze'eg Xiripen pe no, Xiripoz pe no. Zanezar pe uma'ereko ma'e romo wanekon a'e wà no. Amono kar heze'eg hemyrypar Pez pe no. Uma'ereko tuwe iko Zanezar pe a'e. ¹³ Amono kar heze'eg Hu pe

no. Zanezar pe uma'ereko ma'e romo hekon azeharomoete a'e. Amono kar heze'eg ihy pe no. Hehy ài hekon ihewe.

14 Amono kar heze'eg Àzin pe no, Perekon pe no, Er pe no, Pa pe no, Herema pe no. Amono kar heze'eg wapyr har uzeruzar ma'e nànan no. **15** Amono kar heze'eg Piro pe no, Zut pe no, Nerew pe no, heinyr pe no, Urim pe no. Amono kar heze'eg wapyr har nànan no, Tupàn hemiruze'eg nànan no.

16 Pezeàzuwàzuwàn puruamutar haw rupi nehe, — Nekatu pa, nekatu ma, peze pà pezeupeupe kury. Zaneruwihawete rehe uzeruzar ma'e a'e wà, taw nànanar ywy nànanar a'e wà, omono uze'eg peme a'e wà no, — Pekatu pa, pekatu ma, i'i peme wà.

Pawru uzapo kar amo ma'e Hom pe har wanupe kury

17 Herywyr wà, pezemupy'a katu teko wanehe nehe. Aze pemuze'eg ahyahy kar pezeupeupe a'e wà nehe, aze pemuza'aza'ak pezewizewi a'e wà nehe, aze umuaiw pezeruzar haw a'e wà nehe, aze nupurumu'e kwaw ze'eg heremimume'u kwer rehe a'e wà nehe, a'e mehe petyryk wanuwi nehe. Peruzar zo waze'eg nehe. **18** Agwer teko nuzapo kwaw Zaneruwihawete hemiapo putar haw a'e wà. Uzapo wemiapo putar haw oho waiko wà. Puràg eteahy mua'u waze'eg wà. Uze'eg katuahy mua'u putar oho penche wà nehe. Uzeruzar ma'e a'e wà, aze nukwaw katu kwaw Tupàn ze'eg a'e wà nehe, a'e mehe nukwaw kwaw hemu'em ma'e romo waneko haw a'e wà nehe. **19** Teko tetea'u wenu Tupàn ze'eg puràg rehe pezeruzar katu haw a'e wà. A'e rupi herurywete penche ihe. Pekwaw ikatu ma'e iapo haw nehe. Pekwaw zo ikatu 'ym ma'e iapo haw nehe. Pekwaw katu ikatu 'ym ma'e iapo 'ymaw nehe. **20** Tupàn zanemurywete kar har a'e, ma'e wi zanekyze re zanemupytu'u kar har a'e, na'arewahy umumaw putar Zurupari ikàgaw a'e nehe. Tuwe Zezuz Zanezar uzapo ikatuahy ma'e peme a'e nehe.

21 Ximot a'e, herupi uma'ereko ma'e a'e, omono kar uze'eg peme a'e no. Iruz, Zàxàw,

Xozi. Zutew romo wanekon ihe ài a'e wà no, omono kar uze'eg peme a'e wà no.

22 Ihe Ter ihe, amuapyk ko Pawru ze'eg kwez ko pape rehe ihe. Amono kar heze'eg peme ihe no.

23 Ihe Pawru ihe, Kaz hàpuz me aiko ihe, ko ze'eg imuapyk kar mehe ihe. Uzeruzar ma'e xe har uzemono'og waiko hàpuz me a'e wà. Kaz omono kar uze'eg peme a'e no. Era a'e no, omono kar uze'eg peme a'e no. Taw pe har wanuwihaw wanemetarer imono'ogar romo hekon a'e. Zanerywyr Kwa a'e, omono kar uze'eg peme a'e no. **24** Zezuz Zaneruwihawete Zanezar a'e, tuwe pepuhareko paw rupi a'e nehe kury.

Tupàn ikatu haw imume'u haw

25 Ximume'u Tupàn ikàgaw ipuràgaw izupe nehe, teko wanupe nehe no. Upuner pemukàgaw rehe a'e nehe, uze'eg rehe pezeruzar mehe a'e nehe, a'e ze'eg puràg peme heremimume'u kwer rehe pezeruzar mehe a'e nehe. Zezuz Zaneruwihawete rehe ze'egaw amume'u purupe ihe. Kwehe mehe Tupàn uzumim a'e ze'eg puruwi a'e. Numume'u kar kwaw purupe. Ko 'ar rehe Tupàn ukwaw kar a'e ze'eg iko purupe kury. **26** A'e ze'eg azeharomoete a'e. Ko 'ar rehe teko ukwaw putar a'e wà nehe kury. Kwehe mehe Tupàn ze'eg imume'u har a'e wà, umume'u a'e ze'eg purupe a'e wà, imuapyk pà pape rehe a'e wà. Teko nuenu katu kwaw imugeta mehe a'e wà. Ko 'ar rehe aze teko umugeta wà nehe, ukwaw katu putar wà nehe. Ta'e Tupàn awyzeharupi har a'e kury xe, umume'u kar teko nànan a'e kury xe. A'e rupi aze amo izeruzar wer hehe a'e wà nehe, aze ipureruzar wer hehe a'e wà nehe, upuner hehe uzeruzar haw rehe a'e wà nehe kury, upuner heruzar haw rehe a'e wà nehe no.

27 Tupàn a'e, pitài zo a'e. Naheta kwaw amo. A'e zutyka'i ukwaw katu ma'e paw rupi. Umur e Zezuz Zaneruwihawete zanewe. A'e rupi, tuwe ximume'u ikàgaw ipuràgaw izupe nehe, teko nànan nehe no, tuweharupi nehe, awyzeharupi nehe. Azeharomoete. Upaw kwez kury. Pawru.

1 KORIN

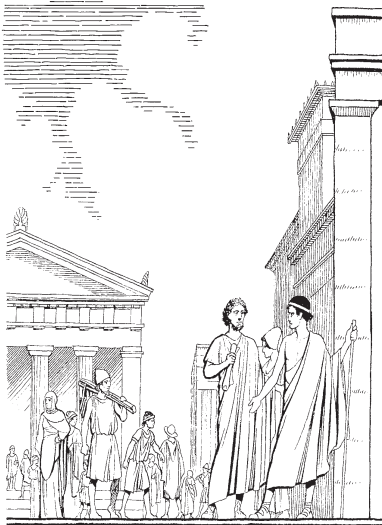
Pawru umume'u Tupàn ze'eg Korin tawhu pe har wanupe a'e kury

1 1-2 Ihe Pawru ihe. Kwehe mehe Tupàn uze'eg Zeneruwihawete Zezuz pe a'e. — Emuigo kar Pawru neze'eg imume'u har romo nehe, i'i izupe. A'e rupi herexak a'e, hemono kar pà teko wanupe a'e. — Emume'u heze'eg eho purupe nehe, i'i ihewe. Zanerywyr Xoz wiko xe hepyr a'e no. Peiko Zezuz rehe uzeruzar ma'e Korin tawhu pe har romo pe. Ko hepape amono kar putar peme ihe nehe kury, Tupàn heminominozgwer nànan ihe nehe no, Zezuz hemimono'ono'ogwer nànan ihe nehe no, taw nànanar wanupe ihe nehe no, ywy nànanar wanupe ihe nehe no. Amono kar putar ko hepape ihe nehe, Zezuz Zeneruwihawete Zanezar hemiruze'eg nàngatu ihe nehe.

3 Tupàn zaneru a'e, Zezuz Zeneruwihawete Zanezar a'e no, tuwe uzapo ikatuahy ma'e peme a'e wà nehe. Tuwe pemunryk kar ma'e wi pekyze haw wi wà nehe no. A'e rupi penurywete putar nehe.

Tupàn pemono'ono'og Zeneruwihawete Zezuz inuromo a'e

4 Tuweharupi aze'eg teko Tupàn pe ihe, penehi ihe. — Nekatuahy Tupàn, ta'e

erepuhareko katu neremiruze'eg Korin tawhu pe har ne wà xe, ta'e eremumàno kar Zeneruwihawete Zezuz wanekuzaromo ne xe, a'e izupe tuweharupi.

5 Zeneruwihawete Zezuz inuromo pezemono'ono'og mehe Tupàn uzapo kar ikatuahy ma'e tetea'u peme a'e. Aze pemume'u ize'eg purupe nehe, pepytywàgatu putar imume'u mehe a'e nehe. Ukwaw katu kar putar ma'e tetea'u peme nehe no. **6** Kwehe mehe amume'u Zeneruwihawete rehe ze'egaw peme ihe. Imume'u mehe pezeruzar katu tuwe hehe. **7** A'e rupi Tupàn uzapo ikatuahy ma'e paw rupi peme a'e kury. Ta'e peàrogatu Zezuz Zeneruwihawete Zanezar hexak àwàm peiko kury xe. **8** Tupàn pemuzeruzar katu kar putar a'e nehe. Zezuz Zeneruwihawete Zanezar ur putar amo 'ar mehe nehe. Tur mehe uze'eg putar nezewe peme nehe, — Kwa, ikatuahy ko heremiruze'eg a'e wà, i'i putar peme nehe. **9** Tupàn nuzawy kwaw weko haw a'e. Pennoz wa'yr imyrypar romo pemuigo kar pà a'e. Zezuz Zeneruwihawete Zanezar a'e, Tupàn ta'yr romo hekon a'e. A'e rupi pepuner tuweharupi peze'egaw rehe izupe. Ta'e Tupàn uzapo tuwe ma'e uze'eg rupi a'e xe. Uzapo tuwe wemimume'u kwer. Pezeruzar hehe nehe.

Pezeàmàtry'ym zo nehe

10 Herywyr wà, hereinyr wà, ainoz Zezuz Zeneruwihawete Zanezar ipuner haw rupi peme ihe kury. Amume'u putar ize'eg peme ihe nehe kury. Tuwe pitài ze'eg rupi peho nehe. Pezeàmàtry'ym zo nehe. Pezemono'ono'og pezehezehe nehe. Tuwe pitài zo penemimutar ràm nehe, a'e rupi pezemono'ono'og putar ikatu ma'e iapo pà nehe.

11 Herywyr wà, hereinyr wà, amo teko Koroe iànàm umume'u tuwe pezeàmàtry'ym awer ihewe a'e wà xe, pezeupepe peze'eg ahyahy awer imume'u pà a'e wà xe. **12** Amo pepyr har umume'u amo ma'e a'e wà. Amo ae umume'u amo ae ma'e a'e wà no. — Ihe Pawru hemimu'e romo aiko ihe, i'i amo wà.